

SVEUČILIŠTE U RIJECI FILOZOFSKI FAKULTET

Sveučilišni prijediplomski studij *Filozofija* (dvopredmetni)

Izvedbeni planovi ljetni semestar akademske godine 2026./2027.

**termini ispitnih rokova mogu biti različiti od
navedenih u izvedbenim programima**

- pratiti tablicu ispitnih rokova -

**[https://ffri.uniri.hr/studiranje/postojeci-
studenti/nastava/](https://ffri.uniri.hr/studiranje/postojeci-studenti/nastava/)**

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Antička filozofija
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij Filozofija
Semestar	II.
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	6
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+30+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	da
Nositelj kolegija	Ana Gavran Miloš
Kabinet	426
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	Objavljeno na mrežnim stranicama Odsjeka, online po dogovoru
Telefon	051/265-640
e-mail	anag@ffri.uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Započinje se s uvodnim dijelom koji daje periodizaciju klasične grčke filozofije i objašnjava zašto se vrijedi njime pozabaviti. Studentima se također objašnjava način rada na kolegiju, koji bi bio otprilike slijedeći: da se najprije na predavanjima izloži gradivo a da zatim, na seminarima, studenti moraju sami obraditi to isto gradivo kroz izlaganja i međusobne diskusije. Osim toga, studenti u tom uvodnom dijelu još bivaju obaviješteni koje su im obaveze u okviru ovog kolegija, te o načinu na koji će biti ocijenjeni. Studenti će se prvo upoznati s tzv. predsokratovskom filozofijom. Problemi koji će se obrađivati odnose se na razumijevanje prirode, promjene i problema uzroka. Na taj način studenti mogu ne samo steći znanje o tome koja su bila prva filozofska učenja u Zapadnoj tradiciji nego i dobiti razloge zašto su bila takva kakva jesu. Time se izbjegava zamka u koju upadaju mnogi pristupi ovom razdoblju koji daju samo katalog različitih pozicija koje se zastupaju a da se ne razumije motivacija za njih, čime se ne samo filozofska misao ne razumije kako treba već se i guši motivacija za njeno slijeđenje. Nakon toga bavit ćemo se prvim važnim grčkim filozofom, Sokratom. Upoznat ćemo se s temeljnim stavovima sokratovske filozofije te naznačiti prijelaz i razliku od prethodnog, predsokratovskog razdoblja. Najopsežniji dio kolegija okrenut je najvažnijem filozofu Platonu. Razlog tome što se njemu posvećuje najviše pažnje jest taj da je Platon ostavio najveći opus pisanih radova koji su prikladni za nastavnu obradu zbog njihove jasnoće i zanimljivosti (iz tog je razloga naglasak na Aristotelu znatno manji). Plan je da se Platonova misao obradi problemski, tj. prikazom većine filozofskih područja kojima se bavio. Tako bi se započelo s njegovom epistemologijom, a nastavilo s etikom, filozofijom uma i metafizikom. Ključni njegov tekst na kojem bi se radilo jest, naravno, Država. Osim tog teksta, studenti će raditi i na dijelovima drugih ključnih dijaloga poput Menona, Teeteta, Gorgije. Posljednji sklop tema vezan je za drugog najznačajnijeg grčkog filozofa, Aristotela. Njega se ne obrađuje toliko opsežno kao Platona stoga što su njegovi tekstovi teži za razumijevanje, pa se pri odabiru tema vezanih uz njegovu radi kompromis: uzimaju se one koje su bile izuzetno povijesno utjecajne (njegova metafizika i epistemologija) iako su teške, te one koje su lakše shvatljive – poput njegove etike. Obradom ovih cjelina zaključuje se i ovaj kolegij u nadi da će studenti biti motivirani i	

dovoljno osposobljeni da sami nastave daljnje proučavanje antičke misli.

OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA

Studenti će moći:

- opisati i objasniti osnovne stavove najvažnijih antičkih filozofa
- usvojiti vještine samostalnog čitanja i interpretacije klasičnih filozofskih tekstova
- moći kritički i argumentirano prosuditi stavove pojedinog antičkog filozofa
- opisati osnovna obilježja različitih perioda antičke filozofije
- objasniti i interpretirati osnovne filozofske postavke predsokratovskog razdoblja
- objasniti i interpretirati osnove Sokratove metode istraživanja
- objasniti i interpretirati osnove Sokratove etike
- objasniti i interpretirati osnove Platonove epistemologije i metafizike
- objasniti i interpretirati osnove Platonove etike
- objasniti i interpretirati osnove Aristotelove metafizike
- objasniti i interpretirati osnove Aristotelove etike
 - kritički evaluirati i usporediti različite filozofske pozicije iz epistemologije, etike i metafizike kod Sokrata, Platona i Aristotela

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „X“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	X	X	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	2	
Kontinuirana provjera znanja 1	1,5	40
Kontinuirana provjera znanja 2	1,5	20
ZAVRŠNI ISPIT	1	40
UKUPNO	6	100

Opće napomene:

Pisat će se dva kolokvija tijekom semestra (prvi koji se odnosi na dio gradiva o Sokratu i Platonu, i drugi koji se odnosi na gradivo o Aristotelu). Prolaz na kolokvij (minimalno 50%) je uvjet za izlazak na ispit.

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- **Tijekom nastave** student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- **Na završnom ispitu** student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PREDDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

Obvezna literatura:

- 1) Aristotel, *Nikomahova etika*, BIGZ, Beograd, 1980.
- 2) Aristotel, *Metafizika*, Medicinska naklada, Zagreb, 2001.
- 3) Platon, *Menon*, preveo i priredio F. Grgić, Zagreb, 1997.
- 4) Platon, *Država*, preveo M. Kuzmić, Zagreb, 2005. (i druga izdanja)

5) Platon, *Obrana Sokratova i Kriton*, BIGZ, Beograd, 1982.

6) Platon, *Eutifron*, Matica hrvatska, 1998.

7) Jednu od slijedećih povijesti filozofije:

Copleston, F. *Historija filozofije I*, BIGZ, Beograd, 1988.

Bazala, A. *Povijest filozofije I*, Globus, Zagreb, 1988.

Bošnjak, B. *Grčka filozofija*, Matica hrvatska, Zagreb, 1956.

Bošnjak, B. *Filozofija od Aristotela do renesanse*, Matica hrvatska, Zagreb, 1957.

Đurić, M.N. *Historija helenske etike*, Zavod za izdavanje udžbenika, Beograd, 1961

IZBORNA LITERATURA

Izborna literatura:

a) Grčki autori

Aristotel, *Poetika*, Naklada Hrvatsko-Slavonske-Dalmatinske zemaljske vlade, Zagreb, 1912.

Aristotel, *Politika*, BIGZ, Beograd, 1975.

Aristotel, *Metafizika*, Fakultet političkih nauka/SNL, Zagreb, 1985.

Aristotel, *O duši/Nagovor na filozofiju*, Naprijed, Zagreb, 1987.

Aristotel, *Fizika*, Sveučilišna naklada Liber, Zagreb, 1987.

Aristotel, *O nebu*, Moderna, Beograd, 1989.

Aristotel, *Ustav atenski*, Jurici, Zagreb, 1948.

Diels, H. *Predsokratovci I-II*, Naprijed, Zagreb, 1983.

Diogen Laertije, *Životi i mišljenja istaknutih filozofa*, BIGZ, Beograd, 1979.

Epiktet, *Priručnik*, KruZak, Zagreb, 2006, str. 43-85 (21)

Epikur, *Osnovne misli. Poslanice Herodotu i Menekeju*, Kultura, Beograd, 1959.

Ksenofont, *Uspomene o Sokratu*, BIGZ, Beograd, 1980.

Ksenofont, *Hijeront ili o tiraninu*, u Strauss, L. *O tiraniji*, Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1980, str. 7-23 (17)

Lukijan, *Svjetonazori na dražbi*, KruZak, Zagreb, 2002.

Platon, *Parmenid*, BIGZ, Beograd, 1973.

Platon, *Zakoni*, Naprijed, Zagreb, 1974.

Platon, *Protagora/Sofist*, Naprijed, Zagreb, 1975.

Platon, *Pisma*, Rad, Beograd, 1978.

Platon, *Fileb/Teetet*, Naprijed, Zagreb, 1979.

Platon, *Ion/Gozba/Fedar*, BIGZ, Beograd, 1979.

Platon, *Timaj*, Mladost, Beograd, 1981.

Platon, *Fedon*, BIGZ, Beograd, 1982.

Platon, *Dijalozi*, Grafos, Beograd, 1982.

Platon, *Hipija manji*, Hrvatski studiji, Zagreb, 1997.

Platon, *Ion/Lahet/Meneksen*, Hrvatski studiji, Zagreb, 1998.

Plotin, *Eneade*, Književne novine, Beograd, 1984.

Sekst Empirik, *Obrisi pironizma*, KruZak, Zagreb, 2008.

Teofrast, *Metafizika*, KruZak, Zagreb, 2011.

b) Sekundarna literatura

Bazala, A. „Mudrost grčkog naroda u priči i pjesmi“, u Hesiod, *Poslovi i dani*, Matica Hrvatska, Zagreb, 1970.

Barnes, J. *Aristotel*, KruZak, Zagreb, 1995.

Bošnjak, B. *Logos i dijalektika*, Naprijed, Zagreb, 1961.

Đurić, M.N. *Sofisti i njihov istorijski značaj*, Naučna knjiga, Beograd, 1955.

Đurić, M. *Ideja prirodnog prava kod grčkih sofista*, Savez udruženja pravnika Jugoslavije, Beograd, 1958.

Gregorić, P./Grgić, F. (ur.) *Aristotelova metafizika*, KruZak, Zagreb, 2003.

Gregorić, P./Grgić, F./Hudoletnjak-Grgić, M. *Helenistička filozofija: Epikurovci, Stoici, Skeptici*, KruZak, Zagreb, 2005.

Grgić, F. *Aristotel o nužnosti i slučaju*, KruZak, Zagreb, 1997.

Hudoletnjak-Grgić, M. *Znanje i mijena: Parmenidova dva nauka*, KruZak, Zagreb, 1996.

Kramer, H. *Platonovo utemeljenje metafizike*, Demetra, Zagreb, ???

Nedjeljković, D. *Stoicizam*, Beograd, 1971.

Ross, D. *Platonova teorija ideja*, KruZak, Zagreb, 1998.

Stupar, M. *Filozofija politike*, Institut za filozofiju i društvenu teoriju/Filip Višnjić, Beograd, 2010, str. 57-200 (144)

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU	
POHAĐANJE NASTAVE	
• Studenti mogu izostati maksimalno tri puta sa satova predavanja i tri puta sa seminara. • Za više od tri izostanka studenti će dobiti dodatni seminar, a u slučaju neizvršavanja te obaveze, neće moći pristupiti završnom ispitu. • U slučaju opravdanoga duljeg izostanka student se o nastavi može informirati e-mailom na: anag@ffri.uniri.hr • Kašnjenje se tolerira do 10 minuta. • Od studenata se očekuje odgovornost u izvršavanju obaveza, te da redovito čitaju literaturu predviđenu izvedbenim planom.	
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA	
Web stranice fakulteta Elektroničkom poštom Oglasna ploča Odsjeka za filozofiju	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
Nakon nastave i u vrijeme konzultacija Elektroničkom poštom	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Pismeni ispit	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	12.2./26.2. u 12h
Ljetni	25.6./9.7. u 12h
Jesenski	27.8./10.9. u 12h
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEME
1.	Uvodno predavanje: dogovor oko rada; pregled nastavne građe i literature/Problem izučavanja antičke filozofije i njena periodizacija
2.	Sokrat i sokratovska metoda istraživanja/ <i>Eutifron</i>
3.	Osnove Sokratove etike/ <i>Obrana Sokratova</i>
4.	Od Sokrata do Platona: Menon kao prijelazni dijalog
5.	Platon: znanje i istinito vjerovanje/ <i>Menon</i>
6.	Platon: Zašto biti pravedan?/ <i>Država</i>
7.	Platon: Duša i pravednost/ <i>Država</i>
8.	Platon: Znanje i ideje/ <i>Država</i>
9.	Aristotel uvod/ <i>Kolokvij (Sokrat i Platon)</i>
10.	Osnove Aristotelove metafizike
11.	<i>Metafizika</i> I.1-8/Uvod u Aristotelovu etiku
12.	Aristotel: Eudaimonia / <i>Nikomahova etika</i> , izbor
13.	Aristotel: Eudaimonia i vrline/ <i>Nikomahova etika</i> , izbor
14.	Aristotel: Vrline/ <i>Nikomahova etika</i> , izbor
15.	Ponavljanje i priprema za ispit/ <i>Kolokvij (Aristotel)</i>

--	--

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Objasniti i interpretirati Osnovna obilježja različitih perioda antičke filozofije; predsokratovskog razdoblja; osnove osnove Sokratove metode istraživanja	Filozofi prirode; Sokratova metoda istraživanja: induktivna metoda, neznanje kao ishodišna točka istraživanja; metoda pobijanja	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - frontalni i individualni rad	- kolokvij - pismeni ispit
Objasniti i interpretirati osnove Sokratove etike	Sokratova etika: vrlina kao znanje; jedinstvo vrline; vrlina je nužna i dovoljna za sreću	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - frontalni i individualni rad	- kolokvij - pismeni ispit
Objasniti i interpretirati osnove Platonove epistemologije i metafizike	Platonova epistemologija i metafizika: znanje kao istinito vjerovanje u <i>Menonu</i> ; odnos znanja i ideja; odnos znanja i istinitog vjerovanja; teorija ideja kao osnova Platonove epistemologije i metafizike	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - frontalni i individualni rad	- kolokvij - pismeni ispit
Objasniti i interpretirati osnove Platonove etike	Platonova etika: etika vrline; definicija pravednosti; objašnjenje zašto je pravednost uvijek u osobnom interesu	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - frontalni i individualni rad	- kolokvij - pismeni ispit
Objasniti i interpretirati osnove Aristotelove metafizike	Aristotelova metafizika: što postoji; teorija o uzrocima; metafizika kao znanost o uzrocima i prva filozofija; obilježja metafizike	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - frontalni i individualni rad	- kolokvij - pismeni ispit
Objasniti i interpretirati osnove Aristotelove etike	Aristotelova etika: sreća kao cilj života; hijerarhija svrha; funkcionalni argument i objašnjenje sreće za	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - frontalni i individualni rad	- kolokvij - pismeni ispit

	ljudska bića; definicija sreće; definicija vrlina; vrlina kao «zlatna sredina»; vrste vrlina		
Kritički evaluirati i usporediti različite filozofske pozicije iz epistemologije, etike i metafizike kod Sokrata, Platona i Aristotel	Sokratovo učenje o vrlini kao znanju; Platonova definicija pravednosti; Aristotel o sreći kao racionalnoj djelatnosti u skladu s vrlinom; Platonova teorija istinitog vjerovanja i znanja; Aristotelova teorija o uzrocima	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - frontalni i individualni rad	- kolokvij - pismeni ispit

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Etika
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)
Semestar	2.
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	6
Nastavno opterećenje (P+S+V)	60+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da, engleski jezik
Nositelj kolegija	Prof., dr. sc. Elvio Baccarini
Kabinet	F-418
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265 641
e-mail	ebaccarini@ffri.uniri.hr
Suradnik na kolegiju	Izv. prof. dr.sc. Nebojša Zelić
Kabinet	264
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265 648
e-mail	nzelic@ffri.uniri.hr
Suradnica na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Prvi segment sadržaja ponuditi će studentima (i s njima razrađivati) metaetičku problematiku, to jest filozofsku (epistemološku, ontološku, jezičko-filozofsku, logičku) raspravu o etici. Prikazati će se i raspravljati najvažniji smjerovi u toj domeni: kognitivizam (skup teorija koje tvrde da postoji govor o moralnim istinama, i to u obliku intuicionističkog i naturalističkog realizma - barem neka vjerovanja o moralu su istinita -, i antirealizma – ne postoji moralna stvarnost -, iako mi nastojimo o njoj govoriti) i antikognitivizam (skup teorija koje tvrde da moralni govor ni ne želi prikazati moralne istine, već izražavati subjektivna stanja, posebnu vrstu emocija, ili univerzalne preskripcije). Prioritet se, kao što je uočljivo, daje suvremenim raspravama, ali će se za svaki prikazani i raspravljani smjer ukazivati na vezu s klasicima iz povijesti filozofije (na primjer, veza između Platona, Reida i suvremenog intuicionizma, ili između Hume-a i suvremenog emotivizma; veza između aristotelovsko-tomističke tradicije i oblike suvremenog naturalističkog aristotelizma). U tom sklopu, nakon uvoda u kojem će se prikazati Kantov prijedlog u svojim temeljnim elementima, raspravljati će se o kantovskim modelima u suvremenim verzijama, to jest u onoj strogo racionalističkoj, po kojoj se do ispravnih moralnih stavova dolazi dedukcijom (npr. Hare, Gewirth), i u onoj konstruktivističkoj (npr. Rawls, Korsgaard). Nakon rasprave o ukazanim metaetičkim pozicijama, razrađuje se zaključak o raspravi između relativizma i univerzalizma. Kao posebna cjelina razmatrati će se odnos etike i psihologije, odnosno rasprava o motivacijskoj snazi moralnih stavova, te će se studentima predložiti, i s njima raspravljati, razlika između internalizma (pozicije po kojoj su moralni stavovi sami po sebi motivacijski) i eksternalizma (poziciji po kojoj moralni stavovi nisu sami po sebi motivacijski). Naredna je tematska cjelina posvećena prikazu i raspravi o moralnim teorijama: kantovske, odnosno deontološke teorije (u kojima dominiraju pojmovi dužnosti i prava, to jest temeljni etički pojmovi - pravo i dužnost -, koji nameću svoju važnost neovisno o preferencijama i nagonima pojedinaca, te iznad korisnosti); utilitarizam (skup teorija koje postavljaju korisnost – to jest maksimizaciju zadovoljstva, sreće, preferencija, itd. -, kao centralni pojam u moralu); etika vrline (u kojima je temeljni kriterij afirmacija vrline, bilo da se za njih smatra da su vezane za ljudsku prirodu, ili da se tvrdi da ovise o pojedinim zajednicama) i pojam 'dobro'. Na kraju, studentima se nudi rasprava iz primijenjene etike. Obuhvaćene teme su: društvene nejednakosti i siromaštvo, etika okoliša, teme iz bioetike (pojam osobe koja ima prava ili moralnu vrijednost, pobačaj, liječnički	

potpomognuta oplodnja, primjena genetike, određenje smrti, eutanazija, presađivanje dijelova ljudskog tijela, pravo na liječničku zaštitu), moralni problemi iz spolnosti i odnosa između spolova, jednakost i inverzna diskriminacija, prava životinja, poslovna etika, zločini i kažnjavanje, moral i politika, etika rata.

OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA

Nakon položenog ispita studenti će moći:

- razumjeti, analizirati i uspoređivati temeljne metodološke pristupe u filozofskoj raspravi o moralu (uz naglašavanje važnosti spoznaja iz drugih područja: teorija spoznaje, ontologija, filozofija jezika, logika) i razviti kritički stav o tome
- razumjeti, analizirati i uspoređivati dominantne moralne teorije i sami pokušati ustanoviti koja od tih teorija najbolje može ponuditi kritičku podlogu za njihove početne moralne intuicije (odnosno, da ustanove trebaju li revidirati moralne intuicije nakon upoznavanja s moralnim filozofskim teorijama)
- primijeniti teorijske postavke moralne filozofije u stvarne situacije

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x		x	
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	2	0
Kontinuirana provjera znanja 1	0,5	10
Kontinuirana provjera znanja 2	2,5	60
ZAVRŠNI ISPIT	1	30
UKUPNO	6	100

Opće napomene:

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- Tijekom nastave student može ostvariti najviše 70% ocjenskih bodova.
- Na završnom ispitu student može ostvariti najviše 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

1. E. Baccarini, Moral Epistemological Coherentism, Contextualism and Consensualism
https://www.academia.edu/5853126/Moral_Epistemological_Coherentism_Contextualism_and_Consensualism
2. E. Baccarini, Living According to Conscience
<https://hrcak.srce.hr/file/385712>
3. skripta
4. T. Bracanović, Normativna etika, Institut za filozofiju

IZBORNA LITERATURA

1. Aristotel, Nikomahova etika, Sveučilišna naklada Liber, Zagreb 1982.
2. Baccarini, E., Moralni sudovi, Hrvatski kulturni dom, Rijeka 1994.
3. Coady, C.A.J. i O'Keefe, M. (ur.), Terorizam i pravednost, KruZak, Zagreb, 2004.
4. Frankena, W.K., Etika, KruZak, Zagreb 1998.

5. Gewirth, A., Osnova i sadržaj ljudskih prava, u Matulović, M. (ur.), Ljudska prava, Izdavački centar Rijeka, Rijeka 1992
 6. Hare, R.M., Kako racionalno odlučiti o moralnim pitanjima, "Agora", 6, 1998, 17-26.
 7. Kant, I., Osnove metafizike čudoređa, Igitur, Zagreb 1995 ili Utemeljenje metafizike čudoređa, u Talanga, J. (ur.), Klasični tekstovi iz etike, Sveučilište u Zagrebu Hrvatski studiji, Zagreb 2001.
 8. Levy, N., Moralni relativizam, Jesenski i Turk, Zagreb 2004.
 9. MacIntyre, A., U potrazi za vrlinom, Kruzak, 2002..
 10. Prijić, S. (ur.), Pobačaj. Za i protiv, Hrvatski kulturni dom, Rijeka 1995.
- Primorac, I. (ur.), Suvremena filozofija seksualnosti, Zagreb, KruZak, 2003

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Od studenata se očekuje redovno pohađanje nastave, aktivno sudjelovanje na nastavi i izvršavanje zadanih obveza. Studenti moraju prisustvovati na 70% sati.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Oglasnom pločom, mailom, mailom putem administratorica/administratora odsjeka

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Na nastavi, u terminima za konzultacije i (isključivo u vezi pitanja sadržaja predmeta) mailom

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Pismeno

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

Nakon svakoga ispitnoga roka organizirati će se upisivanje ocjena, na kojemu studenti i studentice nisu obvezni dolaziti, ali mogu doći radi obrazloženja ocjena. Obrazloženje ocjena se neće izvršavati na druge načine i u drugim terminima.

Ocjenjivanje se vrši sukladno s Pravilnikom o ocjenjivanju donesenim akademske godine 2008/2009.

Studenti pišu jedan kolokvij na kojem moraju riješiti 40% na preddiplomskom studiju da bi izašli na ispit. Također, imaju pravo na jedan ispravak kolokvija isključivo ukoliko su napisali ispod potrebnog broja bodova.

Kolokvij sadrži 60 bodova, a sastoji se od 30 pitanja.

Aktivnost na nastavi uključuje prisustvo na nastavi i sudjelovanje u raspravi uz pitanja pojašnjavanja (maksimalno 4 boda), sudjelovanje u raspravi uz originalni kreativni doprinos (maksimalno 5-8 bodova) i sudjelovanje u raspravi uz originalni posebno kreativni doprinos (9-10).

ISPITNI ROKOVI

Zimski	9.2./23.2.
Ljetni	23.6./7.7.
Jesenski	24.8./7.9.

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

TJEDAN	NAZIV TEME
1.	Uvodno predavanje
2.	Nastanak etike – evolucijsko i kontrafaktičko objašnjenje
3.	Moral i samo-interes: teorija racionalnog odlučivanja i teorija društvenog ugovora
4.	Utilitarizam
5.	Deontološka etika
6.	Etika vrline i etika brige
7.	Kritika suvremenih etičkih teorija – Williams
8.	Moral i dobrobit
9.	Moral i sreća
10.	Etika rase i roda

11.	Teme iz praktične etike 1
12.	Teme iz praktične etike 2
13.	Kolokvij
13.b	Ispravak kolokvija
14.	Filozofija morala Thomasa Reida (racionalni intuicionizam)
15.	Filozofija morala Davida Humea (emotivizam)
16.	Filozofija morala Davida Humea (emotivizam)
17.	Filozofija morala Immanuela Kanta (racionalni konstruktivizam)
18.	Filozofija morala Immanuela Kanta (racionalni konstruktivizam)
19.	Filozofija morala Immanuela Kanta (racionalni konstruktivizam)
20.	Moralni koherentizam, kontekstualizam i konsensualizam
21.	Djelovanje prema savjesti

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Interpretirati te kategorizirati i razlikovati temeljne pojmove i teorijske dvojbe u filozofskoj raspravi o etici	Metaetika, moralna epistemologija, etika biounapređeja, etika i psihijatrija	- predavanja - diskusije	-kolokviji sudjelovanje u raspravi - završni pismeni i usmeni ispit
Kreativno upotrebljavati stečene spoznaje, samostalnom interpretacijom novih srodnih tematika	- Metaetika, moralna epistemologija, etika biounapređeja, etika i psihijatrija + nove teme na koje studenti naiđu tijekom samostalnog proučavanja etičkih pitanja	- predavanja - diskusije	-kolokviji sudjelovanje u raspravi - završni pismeni i usmeni ispit
Povezati rasprave uže vezane za filozofsko etičke teme i spoznaje iz drugih područja	Metaetika, moralna epistemologija, etika biounapređeja, etika i psihijatrija	- predavanja - diskusije	-kolokviji sudjelovanje u raspravi - završni pismeni i usmeni ispit
Demonstrirati svoje već navedene vještine u sklopu rasprava o aktualnim pitanjima u suvremenom svijetu	Metaetika, moralna epistemologija, etika biounapređeja, etika i psihijatrija	- predavanja - diskusije	-kolokviji sudjelovanje u raspravi - završni pismeni i usmeni ispit

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Filozofsko istraživanje i pisanje		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)		
Semestar	2.		
Akadska godina	2026./2027.		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	15+15+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Ne		
Nositelj kolegija	Izv. prof. dr. sc. Marko Jurjako		
Kabinet	F-415		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka		
Telefon	051 669 210		
e-mail	mjurjako@ffri.uniri.hr		
Suradnik na kolegiju	Mladen Bošnjak		
Kabinet	F-422		
Vrijeme za konzultacije	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka		
Telefon			
e-mail	mladen.bosnjak1@ffri.uniri.hr		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
Cilj kolegija je osposobiti studente za kritičko čitanje filozofskih tekstova i pisanje koherentnih, jasnih, konciznih, uvjerljivih te argumentiranih radova. Kolegij je strukturiran s ciljem da pomogne studentima u različitim koracima planiranja i pisanja filozofskih radova.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Studenti će moći:			
Filozofsko čitanje			
1. primijeniti alate neformalne logike za otkrivanje, analizu i ekspoziciju argumenata prilikom rješavanja filozofskih problema.			
2. ocijeniti valjanost (dovode li premise logički do zaključka) i pouzdanost argumenata (u slučaju da je argument valjan, jesu li njihove premise istinite).			
Filozofsko pisanje			
3. objasniti funkciju i ulogu paragrafa u sklopu cjelovitog rada.			
4. primijeniti akademske konvencije za citiranje, parafraziranje, referiranje, pisanje bibliografije i izbjegavanje plagiranja.			
5. napisati rad koji ima sljedeću strukturu: uvod, opisni dio, argumentacijski dio i zaključak.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „X“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	X	X	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	1		
Aktivnost na nastavi i seminaru		5	
Kontinuirana provjera znanja 1	0.25	10	
Kontinuirana provjera znanja 2	0.25	10	
Kontinuirana provjera znanja 3	0,5	25	
Kontinuirana provjera znanja 4	0,5	25	
ZAVRŠNI ISPIT	0,5	25	
UKUPNO	3	100	
Opće napomene:			
<u>Varijanta 1 bez završnog ispita</u>			
Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.			

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- Tijekom nastave student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9%, ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA**OBVEZNA LITERATURA**

1. Malatesti, L., Gavran Miloš, A. i Čeč, F. 2015. *Filozofsko pisanje bez filozofiranja*. Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci. <https://www.ffri.uniri.hr/files/izdavacka/L%20Malatesti%20-%20Filozofsko%20pisanje%20bez%20filozofiranja.pdf>
2. Prijić-Samaržija, S. i Gavran Miloš, A. 2011. *Antička i novovjekovna epistemologija*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.
3. Berčić, B. 2012. *Filozofija*. Svezak drugi. Zagreb: Ibis Grafika.
4. Nagel, T. 2002. *Što sve to uopće znači?* Zagreb: Kružak.

IZBORNA LITERATURA

1. Baggini, J. 2003. *The Philosopher's Toolkit: A Compendium of Philosophical Concepts and Methods*. Blackwell Publishers.
2. Graff, Gerald, i Cathy Birkenstein. 2021. *They Say / I Say: The Moves That Matter in Academic Writing*. 5. izd. New York: W. W. Norton & Company.
3. Martinich, A. P. 1996. *Philosophical Writing*. Third Edition. Oxford: Blackwell. (Većina sadržaja)
4. Vaughn, L.. 2006 *Writing Philosophy: A Student's Guide to Writing Philosophical Essays*. Oxford University Press, New York and Oxford.
5. *Daily nous*: kako se pišu filozofski tekstovi <http://dailynous.com/2019/01/15/write-philosophy-paper-online-guides/>
6. Pupovac, V. 2021. *Akademsko pisanje*. Sveučilište u Rijeci, Rijeka. https://www.akademsko-pisanje.uniri.hr/wp-content/uploads/2022/01/Knjizica-Akademsko-pisanje_FINALNA.pdf

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU**POHAĐANJE NASTAVE**

Od studenata se očekuje redovno pohađanje nastave, aktivno sudjelovanje na nastavi i izvršavanje zadanih obveza. Studenti moraju prisustvovati na 70% sati.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Elektronička pošta i Merlin. Studenti moraju koristiti i redovito provjeravati službenu fakultetsku studentsku e-mail adresu.

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Elektronička pošta i Merlin

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Pismeni

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	5.2./19.2./ 10h
Ljetni	18.6./2.7./ 10h

Jesenski	27.8./10.9./ 10h
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
TJEDAN	NAZIV TEME
1.	Uvod
2.	Filozofska istraživanja: izvori i popis literature
3.	Vrste citiranja i grijeh plagiranja 1
4.	Citiranje, parafraziranje i sažimanje 2
5.	Struktura filozofskog rada – Ispit 1
6.	Struktura paragrafa
7.	Pisanje filozofskog eseja od četiri rečenice – Ispit 2
8.	Filozofski problemi i filozofska metodologija
9.	Filozofsko čitanje i pisanje: temeljno formuliranje argumenta - Ispit 3
10.	Filozofsko čitanje: identifikacija problema, teorija i argumenata
11.	Povezivanje svih dijelova eseja
12.	Statističko i probabilističko zaključivanje
13.	Radionica - Ocjenjivanje radova – Ispit 4
14.	Oluja mozgova – što ćemo s umjetnom inteligencijom?
15.	Simpoziji

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Primijeniti alate neformalne logike za otkrivanje, analizu i ekspoziciju argumenata prilikom rješavanja filozofskih problema Ocijeniti valjanost (dovode li premise logički do zaključka) i pouzdanost argumenata (u slučaju da je argument valjan, jesu li njihove premise istinite).	Filozofsko čitanje: identifikacija problema, teorija argumenta Filozofsko čitanje: formuliranje i parafraziranje argumenta. Filozofsko čitanje i pisanje: temeljno formuliranje argumenta	• Predavanje • Rad na tekstu • Individualni rad • Grupni rad u nastavi	• Kontinuirana provjera znanja 1 • Kontinuirana provjera znanja 2 • Kontinuirana provjera znanja 3 • Kontinuirana provjera znanja 4 • Završni ispit
Napisati rad koji ima sljedeću strukturu: uvod, opisni dio, argumentacijski dio i zaključak.	Struktura filozofskog rada	• Predavanje • Individualni rad	• Kontinuirana provjera znanja 2 • Kontinuirana provjera znanja 3 • Kontinuirana provjera znanja 4 • Završni ispit • Završni ispit
Objasniti funkciju i ulogu paragrafa u sklopu cjelovitog rada.	Struktura filozofskog rada i struktura paragrafa	• Predavanje	• Kontinuirana provjera znanja 2 • Kontinuirana provjera znanja 3 • Kontinuirana

			• provjera znanja 4 • Završni ispit
Primijeniti akademske konvencije za citiranje, parafraziranje, referiranje, pisanje bibliografije i izbjegavanje plagiranja.	Filozofsko čitanje i pisanje: temeljno formuliranje argumenta, parafraziranje, citiranje i bibliografija, Kako se smije koristiti umjetna inteligencija u pisanju filozofskih radova	• Rad na tekstu • Individualni rad • Grupni rad u nastavi	• Kontinuirana provjera znanja 3 • Kontinuirana provjera znanja 4 • Završni ispit

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Moderna filozofija od Descartesa do Kanta
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)
Semestar	4.
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	6
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+30+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Prof. dr. sc. Snježana Prijić Samaržija
Kabinet	F-417
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	ponedjeljkom i utorkom od 10.00 – 12.00 ili prema dogovoru
Telefon	265-644 / 091 218 2887
e-mail	prijic@uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
1. Izvori znanja i spoznajne sposobnosti (od Descartesa do Kanta): urođeno i stečeno znanje; opažajna i razumska spoznaja - oprečnost empirističke i racionalističke tradicije; pozicije reprezentacionalizma i fenomenalizma (ideje, impresije); apriorne ideje, aksiomi misli kao univerzalne i samo-očevidne istine. 2. Objektivnost spoznaje (Locke, Berkeley, Hume, Reid i Kant): primarna i sekundarna svojstva kao objektivna i subjektivna svojstva; objektivnost dispozicijskih svojstava; epistemološki realizam i anti-realizam; jaz između znanstvene/filozofske i zdravorazumske slike svijeta; Humeov skepticizam i naturalizam, Kantov agnosticizam. 3. Descartesova metodička skepsa i zli demon: potraga za Arhimedovom točkom - fundacionalistička teorija opravdanja; Cogito, ergo sum i samoizvjesnost svijesti – teorija privilegiranog pristupa; svijest kao izvor znanja, intuicija, kriteriji istine; interogativni ili negativni skepticizam: argument snova, vizualnih iluzija i zli demon. 4. Pitanje metode (Bacon, Hume, Descartes, Spinoza, Wolff): induktivna i deduktivna metoda; teorija idola; problem indukcije; praktična i jasna pravila; uzor matematičke metode; status matematike i logike u odnosu na prirodne znanosti; teorija idola. 5. Epistemologija svjedočanstva (Locke, Hume i Reid): socijalna epistemologija; prenošenje poruka kao izvor znanja; Hume o čudima; redukcionizam i anti-redukcionizam; apriorno opravdanje povjerenja kao nužne pretpostavke funkcioniranja razuma i izbjegavanja univerzalnog skepticizma; opravdanje povjerenja oslanjanjem (redukcijom) na opažanje i generalizaciju iz opažanja. 6. Supstancija (Descartes, Spinoza, Leibniz, Locke, Hume, Berkeley, Kant): pojam supstancije, stvorena i nestvorena, konačna i beskonačna supstancija; materijalna i duhova supstancija; atributi i modusi supstancije; monizam, dualizam, pluralizam; monadologija i dinamizam; odnos uma i tijela; Descartesov interakcionizam i Spinozin dokaz o nemogućnosti interakcije; Leibnizova prestabilirana harmonija; Berkeleyjevo pobijanje materijalizma; ontološki realizam i antirealizam, Kantovi apriorni čulni oblici i kategorije i transcendentna filozofija 7. Pitanje mogućnosti metafizike (Hobbes, Leibniz, Locke, Hume i Kant): nužne i kontingentne istine; istine razuma i činjenične istine; načelo proturječnosti i načelo dovoljnog razloga, kauzalnost; determinizam i sloboda volje, antinomije uma i dr. 8. Dokazi božje opstojnosti (Descartes, Spinoza, Pascal, Leibniz, Hume, Berkeley): Ontološki dokaz; Pascalova oklada; teodiceja i argument iz zla u svijetu; Humeova kritika argumenta iz čuda i teleološkog argumenta; Berkeleyjev dokaz božje opstojnosti 9. Društveni ugovor (Hobbes, Locke, Rousseau): pojam društvenog ugovora; racionalni egoizam i društveni ugovor kao <i>modus vivendi</i>; prirodna i pozitivna prava; apsolutna monarhija i liberalna demokracija; pojmovi slobode, ljudskih prava, trodiobe vlasti, opće volje, privatnog vlasništva, prava na nasilno svrgavanje vlasti i dr. 10. Tolerancija (Locke i Spinoza): pojam tolerancije; tolerancija i sloboda; ideja religijske tolerancije; argumentacije u prilog potrebe za tolerancijom (instrumentalnost države, napredak čovječanstva, znanstveni progres, Spinozini argumenti iz hipokrizije i respekta prema principijelnosti).	

11. Emocije filozofska promišljanja o fenomenu emocija, definicija emocija i teorije emocija 18. stoljeća (Descartes, Hume, Spinoza i Kant)
 12. Ostali problemi: osobni identitet (Descartes, Locke, Hume); relativno i apsolutno shvaćanje prostora (Newton i Leibniz); realne i nominalne definicije, (Leibniz i Locke); kritika teorije ideja (Reid); odnos činjenica i vrijednosti (Hume); Descartes, Spinoza i Hume o emocijama; odlučivanje i preferencije (Pascal i Locke) i dr.

OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA

Nakon odslušanog kolegija, očekuje se da će studenti moći:

1. Analizirati i raspravljati o temeljnim epistemološkim, ontološkim, filozofsko-političkim i dr. problemima vezanim za ovo povijesno-filozofsko razdoblje
2. Objasniti, interpretirati te sažeto prenijeti stajališta ključnih predstavnika empirizma i racionalizma
3. Usvojiti terminologiju i usporediti stavove filozofa ovog povijesnog razdoblja s prethodnicima i sljedbenicima
4. Analizirati i interpretirati filozofske tekstove iz ovog povijesnog razdoblja

Očekuje se da će studenti imati vještine:

- objasniti temeljne pojmove empirističke i racionalističke filozofije (ideja, impresija, primarne i sekundarne kvalitete, reprezentacijski realizam, metoda sumnja, 'cogito', supstancija i dr.)
- usporediti osnovne postavke empirizma i racionalizma te Kantovog sintetskog stajališta
- analizirati skeptičku argumentaciju: argument iz snova, argument iz iluzije, zli demon
- objasniti odnos reprezentacionalizma, (anti-)realizma i idealizma
- objasniti i usporediti pojam urođenih ideja s pojmovima a priornih analitičkih i sintetičkih
- sudova
- opisati i usporediti različite ontološke stavove: monizam, dualizam, pluralizam
- objasniti razliku između fenomenalnog i noumenalnog
- opisati i usporediti različite teorije o slobodi volje i osobnom identitetu
- razlikovati induktivnu i deduktivnu metodu istraživanja
- argumentirati za i protiv božje opstojnosti
- objasniti pojam društvenog ugovora
- razlikovati različite pristupe suverenosti i državnom autoritetu
- objasniti različite pristupe razumijevanju emocija
- objasniti pojam tolerancije

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		x	

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	2	
Kontinuirana provjera znanja 1 (kolokvij predavanja)	1,5	35%
Kontinuirana provjera znanja 2 (kolokvij seminari)	1,5	35%
ZAVRŠNI ISPIT	1	30%
UKUPNO	6	100%

Opće napomene:

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- Tijekom nastave student može ostvariti najviše 70% ocjenskih bodova.
- Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom

nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

1. Snježana Prijić Samaržija i Ana Gavran Miloš: *Antička i novovjekovna epistemologija*, Zagreb, Jesenski i Turk, 2011.
2. Rene Descartes: *Meditacije o prvoj filozofiji*, u E. Husserl, Kartezijanske meditacije, Zagreb, SSO, 1975.
3. Benedict de Spinoza: *Etika: dokazana geometrijskim redom*, Zagreb, Demetra, 2000.
4. George Berkeley: *Odabrane filozofske rasprave* (Rasprava o načelima ljudske spoznaje, Tri dijaloga između Hylasa i Philonousa), Zagreb, KruZak, 1999.
5. David Hume: *Istraživanje o ljudskom razumu*, Zagreb, Naprijed, 1988
6. Immanuel Kant: *Kritika čistog uma*, Zagreb, Matica Hrvatska 1987.

IZBORNA LITERATURA

1. John Locke: *Ogledi o ljudskom razumu I i II*, Beograd, Kultura, 1962.
2. G. W. Leibniz: *Novi ogledi o ljudskom razumu*, Sarajevo, Veselin Masleša, 1986.
3. David Hume, *Rasprava o ljudskoj prirodi*, Sarajevo, Logos, 1983.
4. Božićević Vanda, *Filozofija britanskog empirizma*, Školska knjiga Zagreb, 1996.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti trebaju redovito pohađati nastavu (uvažavaju se opravdani razlozi za izostanak). U slučaju većeg broja opravdanih izostanka, potrebno je napisati dodatni seminarski rad na zadanu temu od maksimalno 4000 riječi i uz konzultiranje barem četiriju izvora sekundarne literature. Kašnjenje se tolerira do 5 minuta.

Od studenata se očekuje izvršavanje svih zadanih obveza tijekom nastave.

Napomena: Studenti imaju mogućnost pohađanja organiziranih događanja (predavanja, radionice, ljetne škole, konferencije) i aktivnosti koje su vezane za sadržaj kolegija ili koje predlaže nositelj i suradnik na kolegiju. Pohađanjem organiziranih događanja (predavanja, radionice, ljetne škole, konferencije) studenti mogu ostvariti bodove koji mogu biti uključeni u konačno bodovanje svih aktivnosti koje student ima obvezu ispuniti da bi položio kolegij. U obzir će se uzeti maksimalno 5 aktivnosti u kojima student sudjeluje, a svaka aktivnost nosi maksimalno 2 boda.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

- E-kolegij na platformi Merlin
- Mrežne stranice Fakulteta, tj. Odsjeka za filozofiju
- Oglasne ploče odsjeka za filozofiju
- Elektronička pošta
- Tajništvo Odsjeka za filozofiju

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

- E-kolegij na platformi Merlin
- U vrijeme konzultacija
- Elektronička pošta

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Provjera usvojenog znanja s predavanja (kolokvij 1): kolokvij uključuje pisanu provjeru znanja nakon prve cjeline predavanja kojom se provjerava upoznatost sa sadržajem cjeline. Kolokvij je tzv. objektivnog tipa, uključuje provjeru stečenih znanja, (prepoznavanje problema i pojmova, višestruki izbor, nadopunjavanje), a maksimalno je moguće dobiti trideset i pet bodova.

Provjera usvojenog znanja sa seminara (kolokvij 2): seminari su tematski organizirani oko rada

na izvornim filozofskim tekstovima. Provjera znanja (kolokvij 2) sastoji se od zadataka objektivnoga tipa, analize teksta i esejskih pitanja. Maksimalno je moguće ostvariti trideset i pet bodova.

Završni ispit sastoji se od esejskih pitanja. Moguće je ostvariti trideset bodova.

Aktivnost u nastavi kontinuirano se prati od strane nositelja kolegija.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	4. 2. i 18. 2. 2027. u 9.00
Ljetni	24.6. i 8.7. 2027. u 9.00
Jesenski	26.8. i 9. 9. 2027. u 9.00

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME
Tjedan 1	Uvodno predavanje: racionalizam i empirizam
Tjedan 2	Moderni/novovjekovni skepticizam
Tjedan 3	Problem percepcije
Tjedan 4	Reprezentacionalizam i teorije osjetilnih data
Tjedan 5	Urođeno znanje i razlika a priori / a posteriori
Tjedan 6	Pitanje metode: dedukcija vs znanstvena indukcija i idoli
Tjedan 7	Um i stvarnost
Tjedan 8	Pitanje dokazivanje postojanja vanjskog svijeta: rješenje skeptičkih dilema
Tjedan 9	Kolokvij
Tjedan 10	Problem supstancije i odnosa duha i tijela
Tjedan 11	Problem kauzaliteta
Tjedan 12	Pitanje božje egzistencije
Tjedan 13	Identitet i sloboda
Tjedan 14	Filozofijsko-političke i etičke teme: društveni ugovor i tolerancija (Locke i Spinoza)
Tjedan 15	Etičke teme: ljubav i brak (Hume i Kant)

Seminari: nastava na seminarima tematski prati predavanja a organizirana je oko fokusiranog rada na izvornim filozofskim tekstovima.

Tjedan 1	Uvodno upoznavanje sa sadržajem i dogovor oko metodologije rada na seminarima.
Tjedan 2	Moderni skepticizam
Tjedan 3	Problem percepcije
Tjedan 4	Reprezentacionalizam i teorije osjetilnih data
Tjedan 5	Urođeno znanje i razlika a priori / a posteriori
Tjedan 6	Metoda/razum: dedukcija vs znanstvena indukcija i idoli
Tjedan 7	Um i stvarnost
Tjedan 8	Pitanje dokazivanje postojanja vanjskog svijeta: rješenje skeptičkih dilema
Tjedan 9	Kolokvij
Tjedan 10	Problem supstancije i odnosa duha i tijela
Tjedan 11	Problem kauzaliteta

Tjedan 12	Pitanje božje egzistencije
Tjedan 13	Identitet i sloboda
Tjedan 14	Etičke teme: Tolerancija
Tjedan 15	Etičke teme: Kant o ljubavi
Napomena:	U slučaju konferencijskih i drugih obveza nastavnice u planiranim terminima predavanja i/ili seminara, novi termini će se odrediti u dogovoru sa studentima.

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Analizirati i raspravljati o temeljnim epistemološkim, ontološkim, filozofsko-političkim i dr. problemima vezanim za ovo povijesno-filozofsko razdoblje	Epistemološka, ontološka, politička teorija filozofa modernog razdoblja	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Objasniti, interpretirati te sažeto prenijeti stajališta ključnih predstavnika empirizma i racionalizma te Kanta	Filozofske teorije filozofa empirizma, racionalizma i I. Kanta	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Usvojiti terminologiju i usporediti stavove filozofa ovog povijesnog razdoblja s prethodnicima i sljedbenicima	Filozofske teorije filozofa empirizma, racionalizma, skolastike i I. Kanta	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Analizirati i interpretirati filozofske tekstove iz ovog povijesnog razdoblja	Filozofske teorije filozofa empirizma i racionalizma i I. Kanta	Rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, rad u paru	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Simbolička logika
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)
Semestar	4.
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	6
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+30+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Predavanja: po rasporedu Seminari: po rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Ne
Nositelj kolegija	dr.sc. Majda Trobok, red.prof.
Kabinet	F-414
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	nakon nastave
Telefon	(051) 265 638
e-mail	trobok@uniri.hr
Suradnik na kolegiju	Ema Luna Lalić, asistentica
Kabinet	F-427
Vrijeme za konzultacije	prema dogovoru, dostupno na mrežnim stranicama fakulteta
Telefon	051/265-794
e-mail	ema.lalic@uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Logika sudova: semantika - semantičke tablice i semantička stabla sintaksa - pravila prirodne dedukcije meta-teoremi: adekvatnost i potpunost Logika prvoga reda: alfabet logike prvoga reda semantika - semantička stabla za kvantifikatore pravila izvođenja za kvantifikatore Meta-teorija	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	

Nakon odslušanog predmeta i položenog ispita očekuje se da studenti :

- budu osposobljeni koristiti tablice istinos(t)nih vrijednosti te semantička stabla u određivanju valjanosti
- mogu analizirati i razlikovati pojam semantičkog niza koji je tautologija i semantički nekonzistentnog skupa formula
- budu osposobljeni primijeniti pravila prirodne dedukcije
- mogu razlikovati logiku sudova i logiku prvoga reda
 - budu osposobljeni razlikovati pravila izvođenja za kvantifikatore te da mogu argumentirano primijeniti pravila u izvođenju i dokazivanju.

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	-	-
Aktivno sudjelovanje na vježbama/pisanje zadaća/prisustvo na gostujućim predavanjima	0.6	10
Kontinuirana provjera znanja 1	1.8	30
Kontinuirana provjera znanja 2	1.8	30
ZAVRŠNI ISPIT	1.8	30
UKUPNO	6	100

Opće napomene:

Za upis predmeta Simbolička logika preduvjet je položen ispit iz Logike.

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- **Tijekom nastave** student može ostvariti najviše 70% ocjenskih bodova.
- **Na završnom ispitu** student može ostvariti najviše 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA
OBVEZNA LITERATURA
- Cauman, L.S., 2004, Uvod u logiku prvoga reda, Naklada Jesenjski-Turk; prevedeno sa Cauman, 1998, First-order Logic. An Introduction, Walter de Gruyter GmbH&Co. - Copi, I.M., Cohen, C., Introduction to Logic, Macmillan Publishing Company. - Newton-Smith, W.H., Logic - An Introductory Course, Routledge. - Vuković, M., 2007, <i>Matematička logika 1 - Skripta</i>, Sveučilište u Zagrebu-PMF Matematički odjel. (uvodni dijelovi)
IZBORNA LITERATURA
- Žarnić, B. i Kovač, S., 2008, <i>Logička pitanja i postupci - problemski uvod u elementarnu logiku</i>, Kruzak, Zagreb. - Gensler, H.J., 2002, Introduction to Logic, Routledge. - Guttenplan, S., 1997, The Languages of Logic, Blackwell Publishers Ltd. - Hodges W., 2001, Logic. An Introduction to Elementary Logic, Penguin Books. - Nolt, J., Royatyn D. i Varzi A., 1998, Logic - Schaum's Outline Series, McGraw-Hill - Quine, W. Van O., 1998, Elementary Logic, Harvard University Press. - Smith, P., 2003, An Introduction to Formal Logic, Cambridge University Press. - Tomassi, P., 1999, Logic, Routledge
V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU
POHAĐANJE NASTAVE
Studenti nisu obavezni prisustvovati nastavi/seminarima. Od studenata koji odluče prisustvovati nastavi očekuje se aktivno prisustvo, što znači da se od studenata očekuje da dolaze spremni na nastavu, odnosno da odrade sve prethodno zadane zadaće/obaveze te da znaju osnovne pojmove uvedene na prethodnim nastavnim satima. Nije dozvoljeno dolaženje na nastavu nakon što je nastava već započela. Ometanje nastave i ostalih studenata u radu nije dozvoljeno. Napuštanje predavaonice tijekom nastave nije dozvoljeno, osim u iznimnim situacijama ili uz prethodni pristanak nastavnika. Korištenje mobitela za vrijeme nastave nije dozvoljeno, osim u iznimnim situacijama ili uz prethodni pristanak nastavnika.
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA
Tajnica, oglasna ploča, Merlin, elektronička pošta
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA
Studenti mogu kontaktirati nastavnika izvan nastavnih sati - osobno ili tijekom online konzultacija - putem maila - putem foruma na Merlinu
NAČIN POLAGANJA ISPITA
Završni je ispit (samo) usmeni.
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

Korištenje literature/bilješki/podataka za vrijeme kolokvija kao i prepisivanje nije dozvoljeno te se u tom slučaju dobiva 0 bodova. Korištenje literature i prepisivanje za vrijeme kolokvija ujedno predstavlja kršenje točke 6.1.1. Etičkog kodeksa za studente/studentice Sveučilišta u Rijeci.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	2.2./23.2.
Ljetni	29.6./13.7.
Jesenski	31.8./14.9.

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA) svaki redak označava sadržaj koji se planira odraditi tijekom dva sata nastave

DATUM	NAZIV TEME
(P)	Upoznavanje studenata sa sadržajem kolegija te njihovim obavezama na kolegiju / Uvod u simboličku logiku
(P)	Logika sudova - alfabet i uvod u semantiku
(P)	Semantika - tablice istinosnih vrijednosti: primjeri i formalizacija
(S)	Semantika - tablice istinosnih vrijednosti: primjeri/ formalizacija i rasprava
(S)	Semantika - tablice istinosnih vrijednosti: primjeri/ formalizacija i rasprava
(P)	Semantička stabla
(S)	Semantička stabla/ primjeri i rasprava
(S)	Semantička stable i tablice/ primjeri i rasprava
(P)	Semantička (ne)konzistentnost skupa formula i valjanost
(P)	Sintaksa – Osnovna pravila izvođenja
(S)	Osnovna pravila izvođenja/primjeri, rasprava i zadaci
(S)	Osnovna pravila izvođenja/primjeri, rasprava i zadaci + priprema za kolokvij
	PRVI KOLOKVIJ
(S)	Rješenja zadataka 1. Kolokvija - Rasprava
(P)	Prirodna dedukcija - Pravilo P/Kondicioni dokaz
(S)	Prirodna dedukcija - Pravilo P/Kondicioni dokaz, primjeri/rasprava/zadaci
(P)	Pravilo P – RAA (Reductio Ad Absurdum)

(S)	Pravilo P – RAA (Reductio Ad Absurdum), primjeri/rasprava/zadaci
(P)	Pravilo P – vE (VeI Eliminacija)
(S)	vE, primjeri/rasprava/zadaci
(P)	Logika prvoga reda, uvod i alfabet
(S)	Alfabet logike prvoga reda – primjeri prevođenja, rasprava i zadaci
(P)	Pravila izvođenja za kvantifikatore - primjeri prevođenja, rasprava i zadaci
(P)	Pravila izvođenja za kvantifikatore
(P)	Pravila izvođenja za kvantifikatore (2. dio)
(S)	Pravila izvođenja za kvantifikatore, primjeri prevođenja, rasprava i zadaci
(S)	Pravila izvođenja za kvantifikatore, primjeri prevođenja, rasprava i zadaci + priprema za kolokvij
	DRUGI KOLOKVIJ
	Rješenja zadataka 2. Kolokvija - Rasprava i/ili priprema za usmeni ispit
Datum pisanja ispravaka odrediti će se naknadno u dogovoru sa studentima (ukoliko bude potrebno pisati ispravke kolokvija). Ispravak kolokvija pišu studenti koji nemaju na kolokviju barem 50% bodova (negativan kolokvij). Uvjet je za pisanje ispravka kolokvija rezultat od najmanje 30% bodova, odnosno 9 bodova.	

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Studenti će biti osposobljeni koristiti tablice istinosnih vrijednosti te semantička stabla u određivanju valjanosti.	Semantika logike sudova – tablice istinosnih vrijednosti i semantička stabla/Semantika logike prvoga reda – semantička stabla	Predavanje Objašnjavanje Analiziranje primjera Demonstracija rješavanja zadataka te rješavanje zadataka Praktičan rad e-učenje/Merlin	Kontinuirane provjere znanja (kolokviji) Vrednovanje aktivnog sudjelovanja na seminarima Domaće zadaće Završni (usmeni) ispit
Studenti će moći analizirati i razlikovati pojam semantičkog niza koji je tautologija i semantički nekonzistentnog skupa formula.	Semantika logike sudova – tablice istinosnih vrijednosti		
Studenti će biti osposobljeni primijeniti pravila prirodne dedukcije.	Semantika logike sudova – pravila prirodne dedukcije		
Studenti će moći razlikovati logiku sudova i logiku prvoga reda.	Logika sudova i logika prvoga reda		

Studenti će biti osposobljeni razlikovati pravila izvođenja za kvantifikatore te će moći argumentirano primijeniti pravila u izvođenju i dokazivanju.	Logika prvoga reda – pravila za kvantifikatore		
--	---	--	--

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Metafizika		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)		
Semestar	6.		
Akadska godina	2026./2027.		
Broj ECTS-a	6		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+30+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da		
Nositelj kolegija	Prof. dr. sc. Boran Berčić		
Kabinet	F-416		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	ponedjeljak i utorak nakon nastave točni termini dostupni na mrežnim stranicama Odsjeka		
Telefon	265-645		
e-mail	boran.bercic@ffri.uniri.hr		
Suradnik na kolegiju	Doc. dr. sc. Filip Čeč		
Kabinet	F-424		
Vrijeme za konzultacije	točni termini dostupni na mrežnim stranicama Odsjeka		
Telefon			
e-mail	fcec@ffri.uniri.hr		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
<u>Univerzalije i partikularije</u> (realizam / nominalizam / tropi) <u>Supstancija</u> (bundle / substratum) <u>Propozicije</u> (realizam / nominalizam) <u>Mogući svjetovi</u> (aktualizam / realizam / kombinatorna teorija) <u>Prostor</u> (apsolutno / relacijsko shvaćanje) <u>Beskonačna djeljivost prostora i vremena</u> (Zenonovi paradoksi) <u>Vrijeme</u> (A i B serija / nerealnost vremena) <u>3D/4D</u> (endurance / perdurance) <u>Uzročnost</u> (konstantna konjunkcija / nužni i dovoljni uvjeti / vjerojatnost) <u>Realizam i antirealizam</u> (postojanje i spoznaja / Eutifova dilema / order of priority / svijet <i>a la</i> Carnap) <u>Identitet</u> (identitet fizičkih predmeta / osobni identitet) <u>Postojanje matematičkih entiteta</u> (platonizam / uzročna izoliranost apstraktnih predmeta / fikcionalizam / fizikalizam) <u>Postojanje vrijednosti</u> (<i>sui generis</i> vrijednosti / querness argument) <u>Istina</u> (redundancijska teorija i eksplanatorna vrijednost / aletički realizam i epistemičko shvaćanje)			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Studenti će moći: - prepoznati, opisati, razlikovati i objasniti temeljne probleme metafizike i njihova rješenja. Da - razumijeti implikacije metafizičkih pozicija po formiranje ukupne slike svijeta, kao i po formiranje pozicija u pogledu ostalih problema filozofije: filozofije uma, filozofije empirijskih znanosti, filozofije matematike, etike i meta-etike, epistemologije, itd.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x		
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE		UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave		2	
Kontinuirana provjera znanja 1		1	30
Kontinuirana provjera znanja 2		1	30
ZAVRŠNI ISPIT		2	40
UKUPNO		6	100
Opće napomene:			
<u>Varijanta 2 sa završnim ispitom</u>			
Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.			
- Tijekom nastave student može ostvariti najviše 60% ocjenskih bodova. - Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 40% ocjenskih bodova.			
Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:			
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			
Loux J. Michael: <i>Metafizika - Suvremeni uvod</i> , Sveučilište u Zagrebu - Hrvatski studiji, 2010. Lowe E.J. <i>A Survey of Metaphysics</i> , Oxford University Press, 2002. Ney, A: <i>Metaphysics, An Introduction</i> . Routledge 2014. Carroll J. W. i Markosian N.: <i>An Introduction to Metaphysics</i> . Cambridge University Press. 2010. Sider, T. <i>Four-dimensionalism</i> . Oxford University Press. 2003. Berčić Boran: <i>Tekstovi za kolegij Metafizika</i> , FFRi, skripta u Biblioteci Fakulteta Berčić Boran: <i>Tekstovi za rad na kolegiju Metafizika - seminar</i> , FFRi, skripta u Biblioteci Fakulteta			
IZBORNA LITERATURA			
Armstrong D.M. <i>Universals: an Opinionated Introduction</i> , Boulder: Westview Press, 1989. Taylor Richard: <i>Metaphysics</i> , Prentice Hall, 1974. Campbell Keith: <i>Metaphysics</i> , Dickenson, 1976. zbornici: Loux, J.Michael (ur): <i>Metaphysics – Contemporary Readings</i> , Routledge, 2001. Loux J. Michael (ur): <i>The Oxford Handbook of Metaphysics</i> , Oxford University Press, 2005. Kim Jaegwon i Sosa Ernest (ur): <i>Metaphysics (An Antology)</i> , Blackwell, 2002.			
V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU			
POHAĐANJE NASTAVE			
Treba pohađati nastavu. Student je dužan biti prisutan na najmanje 70% nastave.			
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA			
Usmeno na nastavi, oglasnom pločom Odsjeka, obavijestima na web-u, e-mailom.			
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA			
Na nastavi, na konzultacijama, e-mailom, itd.			
NAČIN POLAGANJA ISPITA			
Dva kolokvija (predavanja), kontinuirana provjera znanja putem kratkih upitnika (seminar) i usmeni ispit.			
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE			
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.			
ISPITNI ROKOVI			
Zimski	1.2. i 15.2.		
Ljetni	14.6. i 28.6.		
Jesenski	30.8. i 10.9.		
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)			

DATUM	NAZIV TEME
1.	Predavanje: Što je metafizika? Seminar: Podjela tema
2.	Predavanje: Univerzalije/partikularije Seminar: Uvod u ontologiju u: Ney, A: <i>Metaphysics, An Introduction</i> . Routledge 2014.
3.	Predavanje: Univerzalije/partikularije Seminar: Apstraktni entiteti u: Ney, A: <i>Metaphysics, An Introduction</i> . Routledge 2014.
4.	Predavanje: Supstancija Seminar: Materijalni objekti u: Ney, A: <i>Metaphysics, An Introduction</i> . Routledge 2014.
5.	Predavanje: Propozicije Seminar: Kritike metafizike u: Ney, A: <i>Metaphysics, An Introduction</i> . Routledge 2014.
6.	Predavanje: Mogući svjetovi Seminar: Vrijeme u: Ney, A: <i>Metaphysics, An Introduction</i> . Routledge 2014.
7.	Predavanje: Prostor Seminar: Trajanje (perzistencija) u: Ney, A: <i>Metaphysics, An Introduction</i> . Routledge 2014.
8.	Predavanje: Uzrokovanje Seminar: Modalnost u: Ney, A: <i>Metaphysics, An Introduction</i> . Routledge 2014.
9.	Predavanje: Vrijeme Seminar: Uzrokovanje u: Ney, A: <i>Metaphysics, An Introduction</i> . Routledge 2014.
10.	Predavanje: 3D/4D Seminar: Sloboda volje u: Ney, A: <i>Metaphysics, An Introduction</i> . Routledge 2014.
11.	Predavanje: Identitet Seminar: Metafizika rase u: Ney, A: <i>Metaphysics, An Introduction</i> . Routledge 2014.
12.	Predavanje: Istina Seminar: Osobni identitet u: Carroll J. W. i Markosian N.: <i>An Introduction to Metaphysics</i> . Cambridge University Press. 2010.
13.	Predavanje: Realizam / antirealizam Seminar: Seminar: Paradoksi kretanja i mogućnost promjene u: Lowe E.J. <i>A Survey of Metaphysics</i> , Oxford University Press, 2002.
14.	Predavanje: Metametafizika Seminar: Verbalizam i trivijalizam

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Studenti će biti u stanju prepoznati, opisati, razlikovati i objasniti temeljne probleme metafizike i njihova rješenja. Moći će objasniti implikacije metafizičkih pozicija po formiranje ukupne slike svijeta, kao i po formiranje pozicija u pogledu ostalih problema filozofije: filozofije uma, filozofije empirijskih znanosti, filozofije matematike, etike i meta-etike, epistemologije.	<u>Univerzalije i partikularije</u> (realizam / nominalizam / tropi) <u>Supstancija</u> (bundle / substratum) <u>Propozicije</u> (realizam / nominalizam) <u>Mogući svjetovi</u> (aktualizam / realizam / kombinatorna teorija) <u>Prostor</u> (apsolutno / relacijsko shvaćanje) <u>Beskonačna djeljivost prostora i vremena</u> (Zenonovi paradoksi) <u>Vrijeme</u> (A i B serija / nerealnost vremena) <u>3D/4D</u> (endurance / perdurance) <u>Uzročnost</u> (konstantna konjunkcija / nužni i dovoljni uvjeti / vjerojatnost) <u>Realizam i antirealizam</u> (postojanje i spoznaja /	Predavanje, seminar, konzultacije.	Pismeni i usmeni ispit. Dvije kontinuirane provjere znanja (dva kolokvija).

	Eutifova dilema / order of priority / svijet a la Carnap) <u>Identitet</u> (identitet fizičkih predmeta / osobni identitet) <u>Postojanje matematičkih entiteta</u> (platonizam / uzročna izoliranost apstraktnih predmeta / fikcionalizam / fizikalizam) <u>Postojanje vrijednosti</u> (<i>sui generis</i> vrijednosti / querness argument) <u>Istina</u>		
--	---	--	--

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Suvremena filozofija		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij Filozofija		
Semestar	VI		
Akadska godina	2026./2027.		
Broj ECTS-a	6		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+30+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Ne		
Nositelj kolegija	Doc. dr. sci. Filip Čeč; Doc. dr. sci. Neven Petrović		
Kabinet	F-424; F-425		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka/Katedre.		
Telefon	051/265-649 i 051/265-647		
e-mail	fcec@ffri.uniri.hr ; npetrovic@uniri.hr		
Suradnik na kolegiju	Prof. dr. sci. Luca Malatesti		
Kabinet	F-422		
Telefon	051/265-650		
e-mail	lmalatesti@ffri.uniri.hr		
Suradnik na kolegiju	Izv. prof. dr. sci. Saša Horvat		
Kabinet	F-425		
Vrijeme za konzultacije	Prema dogovoru		
e-mail	horvat.sasa@gmail.com		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
Najznačajniji aspekti filozofskih teorija 20. stoljeća u kontinentalnom i analitičkom kontekstu što uključuje neokantovsku, fenomenološku i egzistencijalističku struju zastupljenu teorijama Hartmanna, Husserla, Sartrea i drugih, novije predstavnike frankfurtske škole te osnovne postavke filozofa koji pripadaju analitičkoj tradiciji poput Fregea, Wittgensteina, Russella, Carnapa, Quinea, Strawsona, itd. Posebna će pažnja biti posvećena usporedbi dvaju suprotstavljenih filozofijskih tradicija.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Student će nakon položenog ispita biti u stanju:			
• prepoznati i razlikovati temeljne pravce mišljenja u filozofiji 20. stoljeća • objasniti Husserlovu ideju fenomenologije • definirati osnove teze hermenautike • definirati osnove teze filozofije egzistencijalizam • prepričati Habermasovu interpretaciju učenja frankfurtske škole • usporediti Fregeovo i Wittgensteinovo shvaćanja zasnivanja logike • identificirati Russellov odgovor na Fregeovu teoriju • definirati program Bečkog kruga te kritiku istog • usporediti suvremenu kontinentalnu i suvremenu analitičku filozofiju • kritički sagledati razlike i poveznice dvaju suvremenih pristupa filozofiji			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	x	x	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE		UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave		2	0
Kontinuirana provjera znanja		2	50
Kontinuirana provjera znanja		2	50
UKUPNO		6	100
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		

5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9%, ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova
IV. LITERATURA	
OBVEZNA LITERATURA	
Aho, K. 2014. <i>Existentialism: An Introduction</i>, Polity Press, Cambridge. Berčić, B. 2002. <i>Filozofija bečkog kruga</i>. Kružak. Zagreb. Frege, G. 1995. <i>Osnove aritmetike i drugi spisi</i>. Kružak. Zagreb. Hartmann, 1973. <i>Novi putevi ontologije</i>, BIGZ, Beograd, str. 37-107 (71) Heidegger, M. 1985. <i>Bitak i vrijeme</i>. Naprijed. Zagreb, str. 1-44 (44) Husserl, E. 2003. <i>Filozofija kao stroga znanost</i>. Ljevak. Zagreb. James, W. 2001. <i>Pragmatizam</i>. Ibis grafika: Zagreb. Kolakowski, L. 1985. <i>Glavni tokovi marksizma III</i>, BIGZ, Beograd, str. 287-348 i 387-474 (150) Russell. B., „On Denoting“ ili Russell. B. 1994. „O označavanju“. <i>Čemu</i>. Vol. I, No. 1. Sartre, J. P. 1964. <i>Egzistencijalizam je humanizam</i>. Veselin Masleša. Sarajevo, str. 259-284 (26) Schwartz, S. P. 2012. <i>A brief history of analytic philosophy: From Russell to Rawls</i>. John Wiley & Sons. Wittgenstein, L. 1998. <i>Filozofijska istraživanja</i>. Nakladni zavod Globus: Zagreb. Wittgenstein, L. 2003. <i>Tractatus Logico-Philosophicus</i>. Moderna vremena: Zagreb.	
IZBORNA LITERATURA	
Barrett, W. <i>Irrational Man: A Study in Existential Philosophy</i>, Anchor Books, New York, 1990. Beaney, M. (Ed.). 2013. <i>The Oxford handbook of the history of analytic philosophy</i>. Oxford University Press. Camus, A. 1963. <i>Mit o Sizifu</i>, Veselin Masleša, Sarajevo, str. 15-73 (58) Carnap, R. 1932. "The Elimination of Metaphysics Through Logical Analysis of Language". <i>Erkenntnis</i>. pp: 60-81. Copleston, F. C. 2003. <i>Logical positivism and existentialism</i> (Vol. 11). A&C Black. Davidson, D. 1985. "On the Very Idea of a Conceptual Scheme", pretiskano u <i>Inquiries into Truth and Interpretation</i>. Oxford University Press. pp. 183-98. Husserl, E. „Ideje za čistu fenomenologiju i fenomenologijsku filozofiju“, u Galović, M. (ur.) <i>Suvremena filozofija 2</i>. Svezak 8 (Hrestomatija filozofije), Školska Knjiga, Zagreb, 1996, str. 129–64 (35) Husserl, E. 1975. <i>Ideja fenomenologije</i>. BIGZ. Beograd. Jones, W. T., & Fogelin, R. J. 1997. <i>The twentieth century to Quine and Derrida</i>. Harcourt Brace. Kripke, S. 1997. <i>Imenovanje i nužnost</i>. Kružak. Zagreb. Lewis, D. K. 1986. <i>On the Plurality of Worlds</i>. Wiley-Blackwell. Oxford. Martinich, A.P., Sosa, D. 2001. <i>A Companion to Analytic Philosophy</i>. Wiley-Blackwell. Oxford. Martinich, A.P., Sosa, D. 2001. <i>Analytic Philosophy: An Anthology</i>. Wiley-Blackwell. Oxford. McGinn, C. 2002. <i>The making of a philosopher: My journey through twentieth-century philosophy</i>. Harper Collins: New York. Moran, D. (Ed.). 2008. <i>The Routledge companion to twentieth century philosophy</i>. Routledge. Olson, R.G. 1962. <i>An Introduction to Existentialism</i>, Dover Publications, New York. Parkinson, G. H. R., & Shanker, S. G. 1999. <i>Routledge history of philosophy - Volume 9: Philosophy of Science, Logic and Mathematics in the 20th Century</i>. Routledge. Passmore, J. A 1971. <i>Hundred Years of Philosophy</i>, Duckworth, London, str. 322-478 Peirce, C.S. „Kako da svoje ideje učinimo jasnim“ u Peirce, C.S. <i>Pragmatizam</i>, Grafos, Beograd, 1979, str. 29-53 (25) Quine, W. V. O. 1999. <i>Riječ i predmet</i>. Kružak. Zagreb. Rockmore, T. 2003. "Remarks on the structure of twentieth century philosophy". <i>Ars Disputandi</i>, 3(1), 332-339. Sartre, J.P. 1983. <i>Bitak i ništa</i>, Nolit, Beograd. Sesardić, N. (ur.) <i>Filozofija nauke</i>, Nolit, Beograd, 1988, str. 253-364 (112) Stegmuller, V. 1962. <i>Glavne struje suvremene filozofije</i>, Nolit, Beograd. Sutlić, V., <i>Kako čitati Heideggera: uvod u problematsku razinu "Sein und Zeit"-a i okolnih spisa</i>, Zagreb, 1989, str. 63-101 (39)	
V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU	
POHAĐANJE NASTAVE	
Studenti su obavezni pohađati najmanje 70% nastave, odnosno 42 sata predavanja i seminara. Od	

studenata se očekuje da na nastavu dolaze na vrijeme, pripremljenog gradiva i pročitanih zadanih tekstova te da budu spremni na aktivno sudjelovanje.		
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA		
Putem Merlina, e-maila.		
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA		
Putem maila, konzultacija, Merlina		
NAČIN POLAGANJA ISPITA		
Student je dužan položiti četiri kolokvija iz zadanog gradiva. Konačna ocjena se formira na temelju ukupnog broja ostvarenih bodova.		
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE		
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.		
ISPITNI ROKOVI		
Zimski	8. i 22.02.2027. u 11h	
Ljetni	17.06. i 05.07.2027. u 11h	
Jesenski	30.08. i 10.09.2027. u 11h	
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)		
DATUM	NAZIV TEME	
Tjedan 1	Uvod – filozofski prethodnici (Kant, Hegel), povijesni kontekst i pregled temeljnih filozofskih problema 20. stoljeća	Husserlova fenomenologija (Malatesti)
Tjedan 2	Pragmatizam - Pierce, James i Dewey	Hartmannova ontologija
Tjedan 3	Logicizam i Fregeova revolucija u logici i filozofiji jezika	Hartmannova ontologija
Tjedan 4	Bertrand Russell i G.E. Moore – Kritika idealizma, logika i filozofija jezika	Heideggerova filozofija egzistencije (Horvat)
Tjedan 5	Rani Wittgenstein I	Heideggerova filozofija egzistencije (Horvat)
Tjedan 6	Rani Wittgenstein II	Prvi kolokvij
Tjedan 7	Bečki krug: Verifikacionizam i eliminacija metafizike	Egzistencijalizam kao globalni pokret
Tjedan 8	Prvi kolokvij	Preteče egzistencijalizma: Kierkegaard i Nietzsche
Tjedan 9	Kritike logičkog pozitivizma	Sartreov i Camusov egzistencijalizam
Tjedan 10	Kasni Wittgenstein	Novi marksizam: Gyorgy Lukacs i Karl Korsch
Tjedan 11	Filozofija običnog jezika	Marksizam frankfurtske škole
Tjedan 12	Quineov Pragmatizam	Marksizam frankfurtske škole
Tjedan 13	Neo-pragmatizam: Goodman, Rorty, Putnam	Ostale marksističke škole dvadesetog stoljeća
Tjedan 14	Kripke: <i>Imenovanje i nužnost</i>	Završna diskusija
Tjedan 15	Drugi kolokvij	Drugi kolokvij

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
prepoznati i razlikovati temeljne pravce mišljenja u filozofiji 20. stoljeća	Edmund Husserl Gottlob Frege Bertrand Russell Ludwig Wittgenstein Martin Heidegger Nicolai Hartmann Jean Paul Sartre William V.O. Quine Rudolf Carnap	Predavanje Izlaganje pročitano Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad Individualni rad	Kolokvij Aktivnost na nastavi Završna diskusija
objasniti Husserlovu ideju fenomenologije	Edmund Husserl	Predavanje Izlaganje pročitano Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad Individualni rad	Kolokvij Aktivnost na nastavi Završna diskusija

definirati osnove teze hermeneutike	Martin Heidegger	Predavanje Izlaganje pročitano Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad Individualni rad	Kolokvij Aktivnost na nastavi Završna diskusija
definirati osnove teze filozofije egzistencijalizma	Martin Heidegger Jean Paul Sartre Albert Camus	Predavanje Izlaganje pročitano Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad Individualni rad	Kolokvij Aktivnost na nastavi Završna diskusija
prepričati Habermasovu interpretaciju učenja frankfurtske škole	Jürgen Habermas Theodor Adorno Erich Fromm Herbert Marcuse	Predavanje Izlaganje pročitano Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad Individualni rad	Kolokvij Aktivnost na nastavi Završna diskusija
usporediti Fregeovo i Wittgensteinovo shvaćanje zasnivanja logike	Gottlob Frege Bertrand Russell Norman Whitehead Ludwig Wittgenstein	Predavanje Izlaganje pročitano Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad Individualni rad	Kolokvij Aktivnost na nastavi Završna diskusija
identificirati Russellov odgovor na Fregeovu teoriju	Gottlob Frege Bertrand Russell	Predavanje Izlaganje pročitano Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad Individualni rad	Kolokvij Aktivnost na nastavi Završna diskusija

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Filozofija historije		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij Filozofija		
Semestar	II, IV, VI		
Akadska godina	2026./2027.		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Ne		
Nositelj kolegija	Doc. Dr. sci. Neven Petrović		
Kabinet	F-425		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka/Katedre.		
Telefon	051 265 647		
e-mail	npetrovic@uniri.hr		
Suradnik na kolegiju			
Kabinet			
Vrijeme za konzultacije			
Telefon			
e-mail			
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
Prva tematska cjelina koja se obrađuje jest kritika tradicionalne (tzv. spekulativne) filozofije povijesti sa stajališta filozofije znanosti, a temeljni tekst koji se obrađuje klasična je Popperova rasprava <i>Bijeda historicizma</i> u kojoj se dokazuje da nema nikakvih povijesnih zakona koji upravljaju tokom događaja, te da ljudska povijest nije usmjerena ni prema kakvom cilju i nema baš nikakav skriveni smisao. Ideja ovog dijela kolegija jest da se ukaže na problematične aspekte nekad prevladavajućih, a kod nas još uvijek dovoljno prisutnih, filozofskih pristupa povijesti i historiografiji. Drugi dio kolegija posvećen je uvođenju u metodološke probleme historijskog istraživanja, tj. upućivanju studenata u teorijska pitanja historiografije kao znanosti. Tu ih se kani upoznati s osnovnim metodološkim problemima društvenih znanosti, poglavito povijesti, i to kroz jedan od temeljnih udžbenika na tom području, Nagelovu <i>Strukturu nauke</i>. Treća i posljednja cjelina kojom će se baviti ovaj kolegij usredotočena je na argumente za i protiv temeljnih pozicija koje se zauzimaju u pogledu metodoloških problema historiografije. Prvenstveno se radi o srazu „pozitivističkih“ i „idealističkih“ pogleda na: objektivnost povijesnog istraživanja, mogućnost nalaženja povijesne istine, vrstu objašnjenja koju historičari mogu pružiti tumačeći prošla zbivanja, metodološki individualizam i holizam i sl. Čitat će se i prodiskutirati izvorni tekstovi autora i iz jedne i iz druge suprotstavljene škole mišljenja, sakupljeni u jednom od ključnih zbornika o ovoj problematici.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Nakon odslušanog i položenog kolegija studenti će moći: - razumjeti ključne preokupacije suvremene filozofije historije; - definirati probleme povijesnih zakona i trendova, povijesnih činjenica, objašnjenja i razumijevanja u humanističkim znanostima, te holizma i metodološkog individualizma; - razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima; - identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta; - kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta; - samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo; - argumentirano zaključivati o filozofsko-historijskim problemima općenito.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „X“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	X	X	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA		
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	0	0
Kontinuirana provjera znanja	1	25
Seminarski rad	1	25
Završni ispit	1	50
UKUPNO	3	100
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI	
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova	
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova	
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova	
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova	
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova	
IV. LITERATURA		
OBVEZNA LITERATURA		
1) Carr, E.H. <i>Što je povijest?</i>, Srednja Europa, Zagreb, 2004, str. 5-45 (41) 2) Colingwood, R.G. <i>Ideja historije</i>, Svjetlost-Sarajevo/Globus, Zagreb, 1986, str. 1-15 (15) 3) Dray, W.H. <i>Philosophy of History</i>, Prentice Hall, Engelwood Cliffs, 1964, str. 4-58 (55) 4) Hempel, C.G. „The Function of General Laws in History“, u Gardiner, P. (ur.) <i>Theories of History</i>, Free Press, Glencoe, 1959, str. 344-356 (13) 5) Nagel, E. <i>Struktura nauke</i>, Nolit, Beograd, 1974, str. 487-528 (42) 6) Passmore, J. “The Objectivity of History”, u Dray, W.H. (ur.) <i>Philosophical Analysis and History</i>, Harper & Row, New York, 1966, str. 75-94 (20) 7) Popper, K.R. <i>Bijeda historizma</i>, KruZak, Zagreb, 1996, str. 47-64; 111-154 (62) 8) Tucker, A. <i>Our Knowledge of the Past: A Philosophy of Historiography</i>, Cambridge University Press, Cambridge, 2004, str. 1-22 (22) 9) Watkins, J.W.N. “Historical Explanation in the Social Sciences”, u Gardiner, P. (ur.) <i>Theories of History</i>, Free Press, Glencoe, 1959, str. 503-514 (12) 10) Wright, G.H. von, <i>Objašnjenje i razumijevanje</i>, Nolit, Beograd, 1975, str. 55-87 (33)		
Ukupno: 315 str.		
IZBORNA LITERATURA		
Becker, C. “Everyman His Own Historian”, <i>American Historical Review</i>, Vol. 37, 1931-1932, str. 227-232 (6) Becker, C. “What are Historical Facts?”, <i>Western Political Quarterly</i>, Vol. 8, 1955, str. 327-340 (14) Berlin, I. „The Concept of Scientific History“ i “The Divorce between the Sciences and the Humanities” u Berlin, I. <i>The Proper Study of Mankind</i>, Farrar, Straus and Giroux, New York, 2000, str. 17-58, 326-358 (73) Berlin, I. „Povijesna neminovnost“, u Berlin, I. <i>Četiri eseja o slobodi</i>, Feral Tribune, Split, 2000, str. 123-217 (95) Broadbeck, M. “Explanation, Prediction, and ‘Imperfect’ Knowledge”, u Feigl, H./Grover, M. (ur.) <i>Scientific Explanation, Space and Time</i>, University of Minnesota Press, Minneapolis, 1962, str. 231-272 (42) Cannadine, D. (ur.) <i>What is History Now?</i>, Palgrave Macmillan, Houndmills, 2002. Danto, A.C. <i>Analytical Philosophy of History</i>, Cambridge University Press, 1968. Dawson, C. “The Problem of Metahistory”, <i>History Today</i>, Vol. 1, No. 6, 1951. Day, M. <i>The Philosophy of History: An Introduction</i>, Continuum, London, 2008. Dilthey, W. <i>Izgradnja istorijskog sveta u duhovnim naukama</i>, BIGZ, Beograd, 1980. Dray, W.H. “Explanatory Narrative in History”, <i>Philosophical Quarterly</i>, Vol. 4, No. 14, 1954, str. 15-27 (13) Dray, W.H. <i>Laws and Explanation in History</i>, Oxford University Press, London, 1957. Dray, W.H. (ur.) <i>Philosophical Analysis and History</i>, Harper & Row, New York, 1966. Gallie, W.B. <i>Philosophy and the Historical Understanding</i>. Schoken Books. New York. 1964.		

Gardiner, P. (ur.) *The Philosophy of History*, Oxford University Press, Oxford,
 Gardiner, P. *The Nature of Historical Explanation*, Oxford University Press, London, 1952.
 Gardiner, P. (ur.) *Theories of History*, Free Press of Glencoe, New York, 1959.
 Goldman, L. *Humanističke nauke i filozofija*, Kultura, Beograd, 1960, str. 5-39 (35)
 Gordon, S. *The History and Philosophy of Social Science*, Routledge, London, 1991, str. 390-410.
 Gross, M. *Historijska znanost*, SN Liber, Zagreb, 1976.
 Hayek, F.A. *Kontrarevolucija nauke*, CID, Podgorica, 1999, str. 13-97 I 197-214 (102)
 Hook, S. *Philosophy and History*, New York University Press, New York, 1963.
 Hoppe, H.H. *A Theory of Socialism and Capitalism*, Ludwig von Mises Institute, Auburn, 2016, str. 113-144.
 Joynt, C.B. & Rescher, N. "On Explanation in History", *Mind*, Vol. 68, No. 271, str. 383-387 (5)
 Joynt, C.B. & Rescher, N. "The Problem of Uniqueness in History", *History and Theory*, Vol. 1, No. 2, 1961, str. 150-162 (13)
 Kolakowski, L. "Legenda o caru Kenediju: nova antropološka diskusija", u Kolakowski, L. *Đavo u istoriji*, Glas, Banja luka, 1989, str. 233-241 (9)
 Lemon, M.C. *Philosophy of History*, Routledge, London, 2003.
 Mandelbaum, M. *The Problem of Historical Knowledge*, Liveright Publishing Corporation, New York, 1938.
 Mandelbaum, M. "Can There be a Philosophy of History?", *American Scholar*, Vol. 9, No. 1, 1939-1940.
 Mandelbaum, M. "A Critique of Philosophies of History", *Journal of Philosophy*, Vol. 45, No. 14, 1948, str. 365-378 (14)
 Mandelbaum, M. "Some Neglected Problems Regarding History", *Journal of Philosophy*, Vol. 49, No. 10, 1952.
 Mandelbaum, M. "Concerning Recent Trends in the Theory of Historiography", *Journal of the History of Ideas*, Vol. 16, No. 4, 1955.
 Mandelbaum, M. "The Problem of 'Covering Laws'", *History and Theory*, Vol. 1, No. 3, 1961, str. 229-242 (14)
 Meyerhoff, H. (ur.) *The Philosophy of History in Our Time*, Doubleday & Company, Garden City, 1959.
 Mises, L. Von, *Theory and History*, Yale University Press, New Haven, 1957.
 Oakeshott, M. *On History and Other Essays*, Basil Blackwell, Oxford, 1983.
 Oakeshott, M. "The Activity of Being Historian", u Oakeshott, M. *Rationalism in Politics*, Liberty Fund, Indianapolis, 1991, str. 151-183 (33)
 Rescher, N./ Helmer, O. "On the Epistemology of the Inexact Sciences", *Management Science*, Vol. 6, No. 1, 1959, str. 25-40 (16)
 Tucker, A. *Our Knowledge of the Past: A Philosophy of Historiography*, Cambridge University Press, Cambridge, 2004.
 Tucker, A. *A Companion to the Philosophy of History and Historiography*, Wiley-Blackwell, 2010.
 Walsh, W.H. *Philosophy of History: An Introduction*, Harper & Row, New York, 1960.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

- Studenti mogu maksimalno izostati tri puta sa satova predavanja i seminara, odnosno moraju prisustvovati na 80% sati.
- Za više od tri izostanka studenti će dobiti dodatni seminar koji trebaju predati zajedno s obavezanim.
- U slučaju opravdanoga duljeg izostanka student se o nastavi može informirati e-mailom na: npetrovic@uniri.hr
- Od studenata se očekuje odgovornost u izvršavanju obaveza.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Web stranice fakulteta
 Elektroničkom poštom
 Usmeno
 Putem platforme Merlin

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Nakon nastave i u vrijeme konzultacija

Elektroničkom poštom
Putem platforme Merlin

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Studenti najprije pristupaju pismenom ispitu objektivnog tipa (tj. testu s pitanjima višestrukih mogućnosti) a nakon što ga polože (za što moraju imati jedan više od 50% točnih odgovora) pristupaju i usmenom dijelu ispita, barem ukoliko žele ocjenu višu od one koje su dobili na pismenom. Na usmenom dijelu studenta se traži da odgovori na pitanja vezana uz najviše tri teme obrađene tijekom nastave.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski 8. i 22.02.2027. u 11h

Ljetni 17.06. i 05.07.2027. u 11h

Jesenski 30.08. i 10.09.2027. u 11h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME
Tjedan 1	Uvod: što je filozofija historije i koji su sve načini filozofskog bavljenja poviješću?
Tjedan 2	Primjer jedne klasične filozofije povijesti: Marx
Tjedan 3	Kritika filozofije povijesti sa stajališta filozofije znanosti (Popper)
Tjedan 4	Što je historija? Klasična (Aristotel, Schopenhauer) i moderna gledišta (Colingwood)
Tjedan 5	Historija i činjenice: Carrovo gledište
Tjedan 6	Passmore: je li historija objektivna?
Tjedan 7	Jesu li objašnjenja u historiji znanstvena? Hempelov probabilistički model
Tjedan 8	Vrste objašnjenja u historiji: Nagel i tri glavne vrste historijskog objašnjenja
Tjedan 9	Antipozitivističko gledište o objašnjenjima u historiji: Dray i von Wright
Tjedan 10	Uzročnost u povijesti
Tjedan 11	Determinizam u povijesti: Berlin i Nagel
Tjedan 12	Rekapitulacija gradiva
Tjedan 13	Metodološki individualizam 1: Watkins
Tjedan 14	Metodološki individualizam 2: Danto
Tjedan 15	Završna rasprava

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
razumjeti ključne preokupacije filozofije historije	Drayevo objašnjenje filozofije historije i njenih preokupacija, kao i mjesta te discipline u odnosu na opću filozofiju znanosti	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
definirati probleme povijesnih zakona	Drayeve klasifikacija filozofija povijesti i Popperova kritika	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“

i trendova, povijesnih činjenica, objašnjenja i razumijevanja u humanističkim znanostima, te holizma i metodološkog individualizma	cijele te tradicije; Aristotelovo i moderno viđenje historiografije; objektivnost historiografije i pitanje objašnjenja i razumijevanja kod scijentista i humanista; Watkinsova vizija istraživanja u humanistici		- završni pismeni i usmeni ispit
razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima	Drayevo objašnjenje odnosa između scijentista i humanista, te rasprava između ta dva temeljna gledišta o historiografiji	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta	rasprava između dva temeljna gledišta o historiografiji, tj. scijentista i humanista, te rasprave unutar scijentističke paradigme	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta	razni smjerovi kritike svih obrađenih pozicija o glavnim pitanjima filozofije historije	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo	cjelokupno obrađeno gradivo	- čitanje preporučene literature - pisanje radova	- sudjelovanje u raspravi - pisani radovi
argumentirano zaključivati o filozofsko-historijskim problemima općenito	cjelokupno obrađeno gradivo	- rasprava - rad na tekstovima - pisanje radova	- sudjelovanje u raspravi - pisani radovi

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Filozofija jezika
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij Filozofija, communis kolegij
Semestar	2, 4, 6
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	10+20+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu.
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Nema
Nositelj kolegija	Izv. prof. dr. sc. Iris Vidmar Jovanović
Kabinet	F-425
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka/Katedre.
Telefon	051/265-639
e-mail	ividmar@ffri.uniri.hr
Suradnik na kolegiju	Ema Luna Lalić, asistentica
Kabinet	F-427
Vrijeme za konzultacije	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka/Katedre.
Telefon	051/265-794
e-mail	ema.lalic@ffri.uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
U sklopu kolegija jeziku će se pristupiti prvenstveno iz perspektive analitičke filozofije. Bavit ćemo se prvenstveno trima područjima: problemom podrijetla jezika, problemom značenja i temama unutar semantike i pragmatike. Takav tematski okvir omogućit će nam da probleme filozofije jezika primjenimo na neka paktična pitanja, kao što su pitanja govornikove namjere, prenesnog značenja, prevođenja, laganja, jezičnih uvreda (pogrđnica), metafore, poetskog jezika i fikcionanosti, šala i stand-up performansa, značenja u kontekstu umjetne inteligencije, i slično. S obzirom na konkretne interese studenata, ovaj se popis može proširiti. Povijesni pristup problemima jezika započinje još u Platonovim tekstovima, a kroz razvoj analitičke filozofije jezika možemo pratiti razvoj teorija idealnog jezika i teorija koje su primarno usredotočene na analizu svakodnevnog govora. Prva struja vezana je uz G. Fregea, koji je nastojao stvoriti formalni jezik čistog mišljenja koji bi bio lišen višeznačnosti i nedorečenosti svakodnevnog jezika. Takav se idealni jezik trebao stvoriti uporabom funkcija i argumenata. Takve težnje imaju i filozofi poput B. Russella, G. E. Moorea, L. Wittgensteina, R. Carnapa i A. Tarskoga. Posljednja trojica u ovom nizu pripadnici su logičkog empirizma, koji su, odbacujući svakodnevni jezik, nastojali svesti znanstveni jezik na logički sustav. Konstrukcija idealnog formalnog jezika treba se temeljiti na egzaktnosti i neproturječnosti, a logika i empirijska provjera moraju biti jedini kriterij smisla. S druge strane, filozofija svakodnevnog jezika pokušala je jezično razjasniti logičke odnose i kategorije, to jest, iznova ih formulirati na razini prirodnog jezika. Na taj način se umjesto univerzalnog jezika težnja stavlja na različite „jezične igre“ (Wittgenstein). Ta je ideja posebno došla do izražaja kod filozofa poput J. L. Austina i J. R. Searlea, koji u filozofiji običnog jezika vide mogućnost da se otkrije praktična namjera govornika. Austin uvodi ideju performativnih iskaza te u svakom iskazu razlučuju tri jezične razine: lokuciju (izricanje izraza s nekim značenjem), ilokuciju (snaga iskaza – obavijest, prosudba, najava, obećanje itd.) te perlokuciju (učinak koji izaziva kod slušatelja). Prema toj teoriji svaki govorni čin po sebi je višeslojan. Austin u svojim razmatranjima veliku ulogu pridaje	

konvencijama. S druge strane, H. P. Grice u središte svoje teorije o razgovornim implikaturama stavlja racionalnost govornika. Takav se racionalan korisnik jezika pridržava načela suradnje i govornih maksima. Ipak, kršenje tih maksima neće voditi u nemogućnost komunikacije, već k mogućnosti da govornik želi poručiti nešto različito od onoga što je rečeno.

Osim podjele na idealizirani logički jezik i svakodnevni jezik, ključno je razlikovanje između sintakse, semantike i pragmatike. Ch. Morris (1938) podijelio je semiotiku, teoriju o funkciji znakova u komunikaciji na semantiku, sintaksu i pragmatiku. Bila je to prva upotreba tih triju pojmova. Semantika se bavi proučavanjem odnosom znakova s predmetima na koje su ti znakovi primjenjivi, pragmatika se bavi odnosom između znakova i tumača tih znakova, a sintaksa odnosom znakova s drugim znakovima, ne uzimajući u obzir njihovo značenje. U ovoj trodiobi, sintaksa (koju bismo danas zvali „gramatika“) formalno je istraživanje jezičnih oblika, semantika je apstraktno istraživanje značenja, a pragmatika, uzimajući u obzir kontekst jezičnog iskaza, postaje najkonkretnija razina proučavanja jezika. Morrisova podjela koristi se i danas, uz preinake i dopune koje sežu od samog Morrisa (1946), Rudolfa Carnapa (1942, 1956), Davida Lewisa (1970), Richarda Montaguea (1968, 1970) i mnogih drugih koji su nakon njih uslijedili.

U kolegiju će se pružiti temeljiti uvid u ideje J. L. Austina, kao ključnog predstavnika pragmatičkih težnji te dati pregled temeljnih semantičkih pitanja.

Na polju semantike, temeljna je zadaća kolegija pružiti studentu uvod u razna pitanja koja se mogu naći pri izučavanju značenja. Krenut će se od preispitivanja intuicija u pogledu toga što značenje jest, a što ono nije. Nakon takvog uvoda istražiti će se veza između značenja i stvarnoga svijeta. Razlikovat će se između referencijalne i internalističke teorije značenja. Referencijalna teorija definira značenje riječi kao stvari u svijetu. Internalistička teorija (znana i kao nominalizam) značenja shvaća kao misli, pojmove ili ideje u govornikovom umu, što znači da svaki korisnik jezik posjeduje vlastiti jezik. U raspravu će se uvesti i N. Chomsky te će se studenti upoznati s pojmovima mentalnog leksika, jezične sposobnosti, numeričke razlike, kvalitativne razlike i kvalitativnog identiteta, kao i s psihološkim istraživanjima McCloskeyja i Glucksberga. Nadalje, u pogledu veze između značenja i svijeta istražiti će se pojave poput sinonimije, višeznačnosti i neodređenosti.

Nakon toga, preći će se na semantičke teorije o značenju rečenice. Jedna od temeljnih ideja jest ona o kompozicionalnosti. Internalistička teorija značenja određuje značenje rečenice kao mentalnu strukturu koju sačinjavaju značenja riječi u rečenici i njihova sintaktička struktura. Drugim riječima, internalisti će definirati rečenice kao skupove mogućih svjetova. Prema referencijalnoj teoriji, s druge strane, rečenice su apstraktni predmeti koji se mogu shvatiti kao matematički modeli unutarnje mentalne strukture. Ideja mogućih svjetova uvest će se pomoću Leibnizove ideje o najboljem mogućem svijetu. Navest će se druge primjene ideje mogućih svjetova, poput Lewisove ideje da svi mogući svjetovi postoje. D. Lewis (1970), R. Stalnaker (1970) i D. Davidson (1967) određuju značenje rečenice kao istinosne vrijednosti koje su određene povezanim mogućim svjetovima.

U nastavku, studenti će se upoznati sa semantičkim svojstvima rečenica, poput pretpostavke i višeznačnosti (leksičke i strukturne). Te će se teme obraditi pozivanjem na autore kao što su Chomsky (1976) i Baker i Shan (2008).

Nakon rasprave koja je krenula od značenja pojedinih riječi pa preko značenja rečenice započet će teme vezane uz odnos značenja i konteksta. Istražiti će se izrazi osjetljivi na kontekst, poput indeksikalija (Kaplan 1989), ali i implicitnog sadržaja bliskog semantici (Sperber i Wilson 1986), kao i onog pragmatičkog (Grice 1975).

OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA

Studenti će moći nabrojati i identificirati najznačajnije suvremene filozofe jezika i njihove pozicije.

Studenti će moći nabrojati i objasniti najznačajnije pojmove iz filozofije jezika.
Moći će usporediti njihove stavove o danom problemu te ih povezati a aktualnim pojavama u jeziku i govoru.

Moći će argumentirano kritizirati određene teorije te izabrati među suprotstavljenim teorijama.

Moći će dati primjer pojave o kojoj se raspravlja (npr. performativa).

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x		x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	0,5	
Kontinuirana provjera znanja	1,5	60
Završni ispit	1	40
UKUPNO		100

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

Austin, J. L. 2014. *Kako djelovati riječima*. Zagreb: Disput
Devitt, M. i K. Sterelny, 2002. *Jezik i stvarnost*. Zagreb: Kruzak
Mišćević, N. 2003. *Filozofija jezika*. Zagreb: Jesenski i Turk.

IZBORNA LITERATURA

Chomsky, N. 2006. *Language and Mind*. Cambridge: Cambridge University Press.
Davidson, D. 1967. "Truth and meaning". *Synthese*. Vol. 17, No. 1, pp. 304-323.
Davidson, D. 2000. *Ogledi o istini i interpretaciji*. Zagreb: Demetra.
Grice, P. 1989. *Studies in the Way of Words*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
Elbourne, P. 2011. *Meaning: A Slim Introduction to Semantics*. Oxford: Oxford University Press.
Frege, G. 1995. *Osnove aritmetike i drugi spisi*. Uredili i izabrali Filip Grgić i Maja Hudoletnjak Grgić. Zagreb: Kruzak.
Kripke, S. 1997. *Imenovanje i nužnost*. Zagreb: Kruzak.
Jutrović, D. 1991. *Lingvistika i filozofija: Ogledi o filozofskoj utemeljenosti lingvistike*. Zagreb: Hrvatsko filozofsko društvo.
Lehrer, A. i K. Lehrer (ur.). 1970. *Theory of Meaning*. New Jersey: Prentice Hall.
Lewis, D. 1970. "General semantics". *Synthese*. Vol. 22, No. 1, pp. 18-67.
Martinich, A. i D. Sosa (ur.). 2012. *The Philosophy of Language*. Oxford: Oxford University Press. (antologija klasičnih tekstova iz filozofije jezika)
Pinker, S. 2007. *The Stuff of Thought*. London: Penguin Group.
Russell, B. 1971. "On denoting", u *Logic and Knowledge*, R.C. Marsh (ur.). New York: Capricorn Books, pp. 41-56.
Searle, J. 1969. *Speech Acts: An essay in the Philosophy of Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
Speaks, J. 2025. "Theories of Meaning", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Winter 2025 Edition), Edward N. Zalta & Uri Nodelman (eds.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/win2025/entries/meaning/>>.
Stalnaker, R. C. (1970). Pragmatics. *Synthese*, 22(1/2), 272–289. <http://www.jstor.org/stable/20114754>
Quine, W. V. O. 1999. *Riječ i predmet*. Zagreb: Kruzak.

Wittgenstein, L.1998. *Filozofska istraživanja*, Zagreb: Globus.

Lycan, W. G. 2011. *Filozofija jezika*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Hrvatski studiji.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti su obvezni prisustvovati na 70% nastave osim u slučajevima opravdanog izostanka u dogovoru s nastavnikom.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Platforma Merlin, elektronička pošta

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Elektronička pošta, konzultacije, nastava

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Pismeni ispit

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski 12./25.2./ 10h

Ljetni 17.6./1.7./ 10h

Jesenski 2.9./16.9./ 10h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME
Tjedan 1	Uvod u filozofiju jezika
Tjedan 2	Sintaksa, semantika, pragmatika, semiotika
Tjedan 3	Značenje riječi
Tjedan 4	Značenje rečenice
Tjedan 5	Filozofija idealnog jezika
Tjedan 6	Kolokvij
Tjedan 7	Djelovanje i jezik
Tjedan 8	Upotreba jezika i kontekst
Tjedan 9	Filozofija običnog jezika
Tjedan 10	Jezik, um i misao
Tjedan 11	Jezik: realizam i antirealizam
Tjedan 12	Intencionalističke teorije značenja i namjera u jeziku
Tjedan 13	Implikature i konverzacijske maksime
Tjedan 14	Filozofija jezika i jezični obrat u filozofiji
Tjedan 15	Završna diskusija i ponavljanje za ispit

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Nabrojati i identificirati najznačajnije suvremene filozofe jezika i	Teorija idealnog jezika (Russell, Carnap, Tarski, Frege) Analiza svakodnevnog	Rasprava Rad na tekstu Rad u paru	Doprinos na nastavi Kontinuirana provjera znanja

njihove pozicije	(običnog) jezika (Austin, Searle, Wittgenstein)		Pismeni ispit
Nabrojati i objasniti najznačajnije pojmove iz filozofije jezika	Razlikovanje sintakse, semantike i pragmatike Semiotika kao teorija o znakovima	Rad na tekstu Rad u grupi	Kontinuirana provjera znanja Pismeni ispit
Usporediti stavove o danom problemu te ih povezati s aktualnim pojavama u jeziku i govoru	Semantičke teorije o značenju rečenice Pragmatičke teorije jezika	Frontalni rad Rad na tekstu Debata	Doprinos na nastavi Kontinuirana provjera znanja
Argumentirano kritizirati određene teorije te izabrati među suprotstavljenim teorijama	Teorija idealnog jezika Analiza svakodnevnog (običnog jezika) Razlikovanje formalnih i prirodnih jezika	Analiza tekstova Individualni rad Frontalni rad Rad u grupi	Kontinuirana provjera znanja Pismeni ispit
Dati primjer pojave o kojoj se raspravlja (npr. performativa)	Teorija govornih činova Razlikovanje sintakse, semantike i pragmatike	Rasprava Rad na tekstu Kritička diskusija	Doprinos na nastavi Pismeni ispit

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Filozofski fakultet

Sveučilišna avenija 4
51 000 Rijeka
Hrvatska

tel. (051) 265-600 | (051) 265-602
dekanat@ffri.uniri.hr
www.ffri.uniri.hr

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Filozofija psihijatrije
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij Filozofija (dvopredmetni)
Semestar	II., IV., VI.
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu.
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Ne – kolegij se izvodi isključivo na hrvatskom jeziku
Nositelj kolegija	Prof. dr. sc. Luca Malatesti
Kabinet	F-422
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka/Katedre.
Telefon	051 265 650
e-mail	lmalatesti@ffri.uniri.hr
Suradnik na kolegiju	dr. sc. Mladen Bošnjak
Kabinet	f-422
Vrijeme za konzultacije	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka/Katedre.
Telefon	/
e-mail	mladen.bosnjak1@ffri.uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Kolegij ima za cilj uvesti studente u neka od ključnih pitanja suvremene filozofije psihijatrije te ih detaljnije istražiti. Odnos između filozofije i psihijatrije dvosmjernan je. S jedne strane, filozofske analize i teorije koriste se za istraživanje temeljnih pitanja koja se odnose na znanstvene i praktične dimenzije psihijatrije. S druge strane, rezultati psihijatrijskih istraživanja služe rasvjetljavanju određenih filozofskih problema na temelju empirijskih nalaza. Kolegij će prikazati pojedine aspekte tog općeg dvosmjernog odnosa razmatranjem glavne rasprave u suvremenoj filozofiji psihijatrije koja se bavi pitanjem na koji način prikladno definirati pojam mentalnog poremećaja. Glavne teme koje će biti obrađene tijekom kolegija uključuju: • suvremenu psihijatriju i klasifikacijske sustave te noviji razvoj filozofije psihijatrije; • kritičku analizu pojedinih antipsihijatrijskih argumenata; uvodni prikaz rada Michela Foucaulta o povijesti i temeljima moderne psihijatrije; konstruktivističke analize pojma mentalnog poremećaja; • argumente protiv antipsihijatrijskih i konstruktivističkih teorija; • pokušaje uključivanja pojma mentalnog poremećaja u pojam tjelesnog/fizičkog poremećaja • kritike biološkog shvaćanja mentalnog poremećaja i alternativna tumačenja; • Prikaz hibridnih teorija mentalnog poremećaja • Kritika hibridnih teorija mentalnog poremećaja Tijekom kolegija studenti će biti poticani na kritičko i filozofsko promišljanje obrađenih pitanja, vrednovanje i oblikovanje argumenata, a isto će se od njih očekivati i tijekom provjere znanja.	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
Kolegij ima za cilj unaprijediti poznavanje sljedećih elemenata povezanih s temama obrađenima na predavanjima (za više pojedinosti vidi odjeljak VII.): filozofa, stajališta, pojmova i argumenata. Konkretno, kolegij ima za cilj razviti sljedeće sposobnosti:	

- **Filozofi:** sposobnost povezivanja pojedinih filozofa sa specifičnim stajalištima, argumentima i pojmovima iz filozofije psihijatrije koji se obrađuju na kolegiju, kao i okvirno poznavanje vremena i konteksta u kojem su iznijeli ta stajališta ili argumente.
- **Stajališta:** sposobnost sažetog, jasnog i preciznog prikaza problema koji određeno stajalište nastoji riješiti te njegovih temeljnih teza.
- **Pojmovi:** sposobnost sažetog, jasnog i preciznog definiranja ili karakteriziranja pojmova te njihova ilustriranja odgovarajućim primjerima.
- **Argumenti** (u prilog rješenju filozofskog problema, prigovori i odgovori na prigovore): sposobnost prikaza njihove strukture, razjašnjenja premisa i zaključka te procjene njihove **valjanosti** (slijedi li zaključak logički iz premisa) i **pouzdanosti** (ako je argument valjan, jesu li njegove premise istinite). Ova procjena ne zahtijeva nužno sposobnost iznošenja izvornih ideja. Dovoljna je promišljena i argumentirana uporaba onoga što studenti smatraju najsnažnijim prigovorima iz obvezne literature. Odabir odgovarajućih prigovora različitim argumentima i stajalištima zahtijevat će promišljanje odnosa između tema obrađenih na različitim seminarima.
- **Vlastito stajalište:** sposobnost oblikovanja, obrazlaganja i obrane vlastitog stajališta o problemu definiranja pojma mentalne bolesti od mogućih prigovora.

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x			
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	1	
Aktivnost na nastavi		10
Kontinuirana provjera znanja 1	1	45
Kontinuirana provjera znanja 2	1	45
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Varijanta 1 bez završnog ispita

Tijekom nastave treba skupiti minimalno 50% bodova na svakoj kontinuiranoj provjeri znanja/kolokviju. Ispravak ili naknadno pisanje jednog kolokvija moguće je u terminima ispitnih rokova.

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Umjesto pristupanja kolokvijima ili u slučaju negativnih ocjena na oba kolokvija, moguće je cjelokupno gradivo polagati na završnom ispitu na kojem treba skupiti minimalno 50% bodova.

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

1. Bolton, D. 2008. *What is mental disorder? An essay in philosophy, science, and values*. Oxford: Oxford University Press. (Chapter 3.)
2. Boorse, C. 2014. "A second rebuttal on health". *Journal of Medicine and Philosophy*, 39 (6): 683-724.
3. Cooper, R. 2007. *Psychiatry and philosophy of science*. Stocksfield: Acumen. (Chapter 2: pp. 11-27; Chapter 3: pp. 28-42, Chapter 4: pp. 44-58)
4. Fulford, K. W. M., Thornton, K., and Graham, G. 2006. *Oxford Textbook of Philosophy and Psychiatry*. Oxford: Oxford University Press. (Chapter 2: pp. 4-21; Box 2.1., pp. 8-10; Chapter 3: pp. 31-50).
5. Fulford, K. W. M. 1989. *Moral Theory and Medical Practice*. Cambridge: Cambridge University Press. (Chapter 7: pp. 115-119)
6. Garson, J. (2021). The developmental plasticity challenge to Wakefield's view. U: Faucher, L. i Forest, D. (ur.). *Defining Mental Disorder: Jerome Wakefield and his Critics*. Cambridge, MA.: MIT Press: 335-

52.	
- Gutting, G. 1994. "Foucault and the History of Madness." In Gutting, Gary, ed. <i>The Cambridge Companion to Foucault</i>. Cambridge: Cambridge University Press, 47-70. - Hershenov, D.B. 2020. "A naturalist response to Kingma's critique of naturalist accounts of disease". <i>Theoretical Medicine and Bioethics</i>, 41: 83 – 97. https://doi.org/10.1007/s11017-020-09526-9. - Kendell, R. E. 1975. "The Concept of Disease and its Implications for Psychiatry." <i>British Journal of Psychiatry</i> 127: 305-315. - Megone, C. 1998. "Aristotle's Function Argument and the Concept of Mental Illness." <i>Philosophy, Psychiatry, & Psychology</i> 5, 3: 187-201. - Reznek, L. 1991. <i>The Philosophical Defence of Psychiatry</i>. New York: Routledge. (Chapter 1: extracts pp. 13-25) - Szasz, T. 1960. "The Myth of Mental Illness." <i>American Psychologist</i>, 15: 113-118. Reprinted in C. D. Green, <i>Classics in the History of Psychology: An Internet Resource</i>. - Wakefield, J. C. 2007. "The concept of mental disorder: diagnostic implication of the harmful dysfunction analysis." <i>World psychiatry</i> 6: 149-156. - Wilkinson, S. 2023. <i>Philosophy of Psychiatry: A Contemporary Introduction</i>. New York, London: Routledge.	
IZBORNA LITERATURA	
- Fulford, K. W. M., Thornton, K., and Graham, G. 2006. <i>Oxford Textbook of Philosophy and Psychiatry</i>. Oxford: Oxford University Press. - Thornton, Tim. 2007. <i>Essential philosophy of psychiatry</i>. Oxford: Oxford University Press. - Tsou, Jonathan Y. 2021. <i>Philosophy of Psychiatry</i>. 1st ed. Cambridge: Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/9781108588485.	
V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU	
POHAĐANJE NASTAVE	
Studenti moraju biti prisutni na 70% sati.	
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA	
Merlin (forum) i email	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
Merlin i email	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Pismeno (putem kolokvija ili na završnom ispitu)	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT-a ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	10. 2. 2027. 24.2. 2. 2027.
Ljetni	23. 6. 2027. 7. 7. 2027.
Jesenski	25. 8. 2027. 6. 9. 2027
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEME
Tjedan 1	Filozofija i psihijatrija – noviji razvoj analitičke filozofije psihijatrije Fulford, Thornton i Graham 2006, poglavlje 2, odjeljak 1 i 2; pažljivo proučiti Okvir 2.1., str. 8–10.
Tjedan 2	Dijagnoza u medicini i psihijatriji – četiri dimenzije dijagnoze Fulford, Thornton i Graham 2006, poglavlje 3, odjeljak 1
Tjedan 3	Deskriptivna psihopatologija i kategorije mentalnih poremećaja – DSM, ICD i RDoC Fulford, Thornton i Graham 2006, poglavlje 3, odjelci 2 i 3; Tsou 2021, poglavlje 5, odjeljak 5.4.
Tjedan 4	Antipsihijatrija Thomasa Szasza Cooper 2007, § 2.3; Szasz 1960 (izbori); Fulford, Thornton i Graham 2006, poglavlje 2, odjeljak 3
Tjedan 5	Michel Foucault o psihijatriji – uvodni prikaz Foucaultova rada o povijesti i temeljima moderne psihijatrije Cooper 2007, § 2.1–2.2; Reznek 1991, poglavlje 8 ili Gutting 1994.

Tjedan 6	Kendellov medicinski model – definiranje mentalnog poremećaja na temelju pojma tjelesnog poremećaja Fulford, Thornton i Graham 2006, poglavlje 2, odjelak 4; Kendell 1975 ili Reznick 1991, poglavlje 1, str. 13–24.
Tjedan 7	Kolokvij 1
Tjedan 8	Naturalističke teorije Boorse 2014
Tjedan 9	Kritike naturalističkih teorija Cooper 2007 ili Kingma 2014; Hershenov, 2020
Tjedan 10	Mentalne funkcije i mentalni poremećaji – mentalna bolest kao neuspjeh u uobičajenom djelovanju Fulford, Thornton i Graham 2006, poglavlje 6, sesija 4; Fulford 1989, poglavlje 7.
Tjedan 11	Aristotelovsko shvaćanje mentalnog poremećaja Cooper 2007, § 3.3; Megone 1998; Cooper 2007, § 3.4 i 3.5
Tjedan 12	Hibridne teorije Wakefield 2007
Tjedan 13	Kritike hibridnih teorija Bolton 2008 i Garson 2021
Tjedan 14	Kolokvij 2
Tjedan 15	Zaključna razmatranja

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Naveći glavne predstavnike filozofije psihijatrije;	Thomas Szasz Jerome Wakefield Michel Foucault Christopher Boorse Bill Fulford Rachel Cooper	Predavanja Čitanje relevantne literature	Pismeni kolokvij/završni ispit
Definirati pojam mentalnog poremećaja Razlikovati naturalistička, konstruktivistička i normativistička shvaćanja mentalnog poremećaja	Antipsihijatrija Thomasa Szasza Društveni konstruktivizam Michel Foucault o psihijatriji Medicinski model mentalne bolesti Biološki model mentalne bolesti Mentalna bolest kao neuspjeh u uobičajenom djelovanju Naturalizam Normativizam Hibridne pozicije	Predavanja Čitanje relevantne literature Sudjelovanje u raspravi na seminarima	Pismeni kolokvij/završni ispit
Objasniti razlike između naturalističkih, konstruktivističkih i normativističkih pristupa pojmu mentalnog poremećaja; Izložiti i kritički vrednovati najmanje jedan	Dijagnoza u medicini i psihijatriji Glavne skupine mentalnih poremećaja Deskriptivna psihopatologija Uzroci mentalnih bolesti i ono što im daje status bolesti Problemi življenja nasuprot mentalnim bolestima	Predavanja Čitanje relevantne literature Sudjelovanje u raspravi na seminarima	Pismeni kolokvij/završni ispit

argument u prilog naturalističkom i jedan argument u prilog normativističkom shvaćanju mentalnog poremećaja;	Biološka funkcija		
Izložiti i kritički vrednovati najmanje jedan argument u prilog naturalističkom i jedan argument u prilog normativističkom shvaćanju mentalnog poremećaja.	Argumenti za i protiv antipsihijatrije Argumenti za i protiv normativizma Argumenti za i protiv naturalizma i hibridnih shvaćanja	Predavanja Čitanje relevantne literature Sudjelovanje u raspravi na seminarima	Pismeni kolokvij/završni ispit

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Filozofija umjetnosti		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)		
Semestar	2., 4., 6.		
Akadska godina	2026/2027.		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	15+15+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da		
Nositelj kolegija	Izv. prof. dr. sc. Iris Vidmar Jovanović		
Kabinet	F-425		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka/Katedre		
Telefon	051/265-639		
e-mail	ividmar@ffri.uniri.hr		
Suradnik na kolegiju	Ema Luna Lalić		
Kabinet	427		
Vrijeme za konzultacije	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka/Katedre		
Telefon			
e-mail	ema.lalic@ffri.uniri.hr		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
Prvi dio nastave posvećen je analizi centralnih problema o kojima se raspravlja unutar analitičke filozofije umjetnosti, počevši od pitanja definiranja umjetnosti, njezine vrijednosti, pitanja emocionalnog iskustva, kognitivnog i etičkog aspekta, i ostalih relevantnih pitanja. Dio nastave posvećen je različitim teorijama koje se bave procjenom vrijednosti umjetnosti, poput teorija zadovoljstva (umjetnost je vrijedna s obzirom da nam nudi zadovoljstvo); ekspresivističkih teorija (umjetnost je vrijedna s obzirom da nam prenosi emocije); kognitivističkih teorija (umjetnost je vrijedna s obzirom da nam nudi nove spoznaje). Drugi dio kolegija posvećen je analizi konkretnih praktičnih pitanja koja proizlaze iz prirode umjetničkih praksi, poput pitanja autorskih prava, kreativnosti i imaginativnosti umjetnika, korištenja umjetne inteligencije u stvaranju umjetnosti, pitanju umjetničkih medija, pitanju političke uloge dimenzije umjetnosti, inicijativama poput <i>inclusivity</i>, <i>diversity</i> i <i>equality</i>, kulturnih ratovima, kulturi otkazivanja, pitanjima originala i kopije, problemima restauracije.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Nakon položenog ispita studenti će moći: - opisati i sažeto prenijeti sadržaj predmeta; - prepoznati i opisati razlikovanja u definiranju umjetnosti; - prepoznati i opisati razlikovanja u procjeni vrijednosti umjetnosti i pojedinih umjetničkih djela; - shvatiti problematiku i smisao, te rješenje za pitanje veze emocija i umjetnosti, a prije svega pitanja kako je moguće da fikcije izazivaju autentične emocije, poput straha, brige, suosjećanja, itd. - posjedovati dio vještina koje su potrebne za procjenu umjetničkog djela i rješenje konkretnih izazova koji se javljaju u samoj umjetničkoj praksi			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x

Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		x	
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	1		
Kontinuirana provjera znanja	2	50	
ZAVRŠNI ISPIT		50	
UKUPNO	3	100	
Jedan kolokvij piše se u sklopu redovne nastave. Kolokvij se sastoji od zadataka objektivnog tipa i esejskih pitanja. Moguće je ostvariti maksimalno 50 bodova. Polaganje ovog kolokvija uvjet je za izlazak na ispit. Studenti koji propuste polaganje ovog kolokvija ili ne ostvare dovoljan broj bodova moći će pristupiti jednom terminu ispravka prije kraja semestra. Završni ispit piše se u terminima redovnih ispitnih rokova a sastoji se od zadataka objektivnog tipa i esejskih pitanja. Moguće je ostvariti maksimalno 50 bodova. Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:			
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			
Carroll N. (1995) <i>Beyond Aesthetics</i> , Cambridge University Press (izbor) Carroll N. (2010), <i>Art in three dimensions</i> , Oxford University press (izbor) Gaut B. i D. Lopes (2013), <i>The Routledge Companion to Aesthetics</i> , Routledge (izbor) Kind A. (2022), <i>Imagination and Creative Thinking</i> , Cambridge Up (izbor) Nannicelli T. (2020), <i>Artistic Creation and Ethical Criticism</i> , Oxford University Press (izbor) Nannicelli T. (2026), „Artificial intelligence, the hedonic view of appreciation and the threat of appreciative deskilling“, <i>The Journal of Aesthetics and Art Criticism</i> , 2026 Young J. (2008), <i>Cultural Appropriation and the Arts</i> , Blackwell (izbor) Walton K. (1970), „Categoriies of art“, <i>The Philosophical Review</i> , 79,3			
IZBORNA LITERATURA			
Abrams M.H. (1971), <i>Natural Supernaturalism, Tradition and Revolution in Romantic Literature</i> , New York: W.W: Norton & Company Attridge D. (2015), <i>The Work of Literature</i> , OUP B.H. Boruah, <i>Fiction and Emotion. A Study in Aesthetics and the Philosophy of Mind</i> , Oxford, Clarendon Press, 1988. Boyd B. (2012), <i>Why Lyrics Last: Evolution, Cognition and Shakespeare's Sonnets</i> , Harward UP Currie G. (2010), <i>Narratives and Narrators: A Philosophy of Stories</i> , OUP Currie G. (2011) <i>The Nature of Fiction</i> , CUP Davis D. (2007), <i>Aesthetics and Literature</i> , London: Continuum E. Schellekens, <i>Aesthetics and Morality</i> , London, Continuum, 2007. Felski R. (2008), <i>Uses of Literature</i> , Willey G. Graham (1997), <i>Philosophy of the Arts</i> , London, Routledge.			

Gibson J. (2015), *The Philosophy of Poetry*, OUP

Goldman A. (2013), *Philosophy and the Novel*, OUP

Hagberg G.L. i Walter Jost ur. (2010), *A Companion to the Philosophy of Literature*, Wiley-Blackwell, 2010

Hagberg G.L. ur. (2016), *Fictional Characters, Real Problems*, OUP

Hogan C.P. (2003), *The Mind and its Stories*, Cambridge UP

Hogan C.P. (2016), *Beauty and Sublimity: A Cognitive Aesthetics of Literature and the Arts*, Cambridge UP

Kivy P. (2011), *Once-Told Tales: An Essay in Literary Aesthetics*, OUP

Kraut, R., *Artworld Metaphysics*, Oxford, Oxford University Press, 2007.

Lamarque P. i S.H. Olsen (1994), *Truth, Fiction and Literature*, OUP

Lamarque, Peter (2009), „Poetry and Abstract Thought“, *Midwest Studies in Philosophy*, XXXIII, pp. 37-52.

Levinson, *Aesthetics and Ethics. Essays at the Intersection*, Cambridge, Cambridge University Press, 1998.

M. Hjort i S. Lauer (ur.), *Emotion and the Arts*, Oxford, Oxford University Press, 1997.

M. Kieran i D. McIver (ur.), *Knowing Art: Essays in Aesthetics and Epistemology*, New York, Springer, 2006.

M. Nussbaum, *Pjesnička pravda*, Zagreb, Deltakont, 2005.

M. Nussbaum, *Love's Knowledge*, Oxford, Oxford University Press, 1990.

Murdoch I. (1999), *Existentialists and Mystics: Writings on Philosophy and Literature*. New York: Allen Lane The Penguin Press

N. Goodman, *Jezici umjetnosti*, Zagreb, KruZak, 2002.

New Ch. (1999), *Philosophy of Literature*, Routledge

Olsen S.H. (1987), *The End of Literary Theory*, OUP

P. Lamarque, S.H. Olsen, *Truth, Fiction and Literature*, Oxford, Oxford University Press, 1997.

Piercey R. (2021), *Reading as a philosophical practice*, Anthem press

Poe E.A. *The Poetic Principle* (online)

Robinson Jenefer (2005), *Deeper than Reason: Emotion and its Role in Literature, Music and Art*, OUP

Rowe, M. W. (1996), „Poetry and Abstraction“, *British Journal of Aesthetics*, 36, pp. 1-15.

S. Davies, *Definitions of Art*, Ithaca, Cornell University Press, 1991,

Seller A. i Gaydon P. (2016) „Literary Studies and the Philosophy of Literature“, Palgrave

Shelley, *Defence of Poetry* (online)

Spolsky E. (2015), *The Contracts of Fiction, Cognition, Culture, Community*, Oxford UP

Vidmar I. (2013), „Filozofija i književnost o svijetu i čovjeku: isto a različito“, *Prolegomena*, 12, 2, pp. 285 – 313

Vidmar I. (2017), „Fictional Characters“, u B. Berčić *Perspectives on the Self*, Rijeka

Vidmar I. (2017), „Riječi koje crtaju slike: estetika poezije i poetskog iskustva“, u *Teorija Umjetnost kao Teorija Vrednosti*, eds. Nataša Lah i Miško Šuvaković, Orion Art

Vidmar Jovanović I. (2019), *Narrative Art, Knowledge and Ethics*, Filozofski fakultet Rijeka

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Pohađanje nastave je obavezno. U slučaju izostanaka koji prelaze 70% student će biti pozvan i na usmeni ispit. Studenti koji iz objektivnih razloga ne mogu prisustvovati nastavi (obiteljske okolnosti, zdravstveni razlozi, radni odnos) mogu se javiti nositeljici zbog dogovora oko pohađanja nastave.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

- E-kolegij na platformi Merlin
- Mrežne stranice Fakulteta, tj. Odsjeka za filozofiju
- Oglasne ploče Odsjeka za filozofiju
- Elektronička pošta

• Tajništvo Odsjeka za filozofiju	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
E-pošta; konzultacije Nastavnica ne odgovara na pitanja o terminu i mjestu ispita: molimo pogledajte oglasnu ploču.	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Pismeni, po potrebi usmeni	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	12./25.2./ 10h
Ljetni	17.6./1.7./ 10h
Jesenski izvanredni	2.9./16.9./ 10h
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEME
DATUM	NAZIV TEME: predavanja / seminari
1	Osnovni problemi filozofije umjetnosti
2	Umjetnost i umjetničke vrste / Walton
3	Vrijednost umjetnosti / Carroll
4	Umjetničko iskustvo / Carroll
5	Definiranje umjetnosti / Carroll
6	Stvaranje umjetnosti: originalnost, kreativnost i kopija / Carroll
7	Umjetnost i ljudsko iskustvo / Carroll
8	Kolokvij
9	Kulturna apropiacija / Young
10	Kulturna apropiacija / Young
11	Umjetnost i uvreda (stand up komedija) /Nannicelli
12	Umjetnost i nemoralni umjetnici / Nannicelli
13	Sankcioniranje umjetnosti /Nannicelli
14	Umjetna inteligencija i umjetnička praksa / Kind
15	Umjetna inteligencija i vrijednost umjetnosti / Nannicelli

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
opisati i sažeto prenijeti sadržaj predmeta	Gradivo kolegija, tekstovi	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na nastavi

prepoznati i opisati razlikovanja u definiranju umjetnosti	Gradivo kolegija, tekstovi	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na nastavi
prepoznati i opisati razlikovanja u procjeni vrijednosti umjetnosti i pojedinih umjetničkih djela	Gradivo kolegija, primjeri umjetničkih djela	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na nastavi
shvatiti problematiku i smisao, te rješenje za pitanje veze emocija i umjetnosti, a prije svega pitanja kako je moguće da fikcije izazivaju autentične emocije, poput straha, brige, suosjećanja	Gradivo kolegija, primjeri umjetničkih djela	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na nastavi
posjedovati dio vještina koje su potrebne za procjenu umjetničkog djela i rješenje konkretnih izazova koji se javljaju u samoj umjetničkoj praksi	Gradivo kolegija, primjeri umjetničkih djela	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na nastavi

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Popularizacija znanosti, mediji i javna epistemologija
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)
Semestar	2., 4., 6.
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	10+5+15
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Doc. dr.sc. Ivan Cerovac
Kabinet	F-424
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265 646
e-mail	icervac@ffri.uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Kolegij je organiziran u tri međusobno povezane cjeline koje kombiniraju teorijsku analizu i praktičnu primjenu.	
1. Teorijska cjelina: Javna epistemologija i znanost u javnoj sferi	
U ovoj cjelini obrađuju se ključni pojmovi i problemi vezani uz ulogu znanja u javnom prostoru. Teme uključuju:	
– popularizaciju znanosti: funkcije i modeli (deficitni, dijaloški, participativni) – ekspertizu i epistemički autoritet – povjerenje u znanost (i krize tog povjerenja) – odnos znanosti i demokracije (javno opravdanje) – ulogu medija u oblikovanju znanstvenih narativa – etičke aspekte komunikacije znanosti	
Naglasak je na konceptualnoj analizi i povezivanju s uvidima iz političke filozofije i socijalne epistemologije.	
2. Praktična cjelina: Organizacija i provedba popularizacije znanosti	
U ovoj cjelini studenti se upoznaju s planiranjem i realizacijom aktivnosti popularizacije znanosti. Aktivnosti uključuju:	
– osmišljavanje i konceptualizaciju događanja (predavanja, radionice, javne prezentacije) – identifikaciju ciljne publike i prilagodbu sadržaja – organizacijske aspekte (logistika, komunikacija, promocija) – izradu popratnih materijala (najave, plakati, informativni sadržaji)	
Cilj je razviti sposobnost prevođenja znanstvenih sadržaja u javno dostupne i razumljive formate.	
3. Praktična cjelina: Medijsko praćenje i komunikacija znanosti	
Treća cjelina usmjerena je na analizu i produkciju medijskih sadržaja o znanosti. Aktivnosti uključuju:	
– praćenje aktualnih znanstvenih tema i događanja – istraživanje znanstvenih izvora i njihovu interpretaciju – pisanje i uređivanje popularno-znanstvenih tekstova – prilagodbu sadržaja različitim medijskim formatima – intervjuiranje znanstvenika i obradu dobivenih informacija – kritičku analizu postojećih medijskih prikaza znanosti	

Studenti tijekom ove cjeline razvijaju konkretne komunikacijske kompetencije uz kontinuiranu refleksiju o epistemičkim i etičkim aspektima prijenosa znanja.

Tri cjeline nisu strogo odvojene, već se međusobno nadopunjuju: teorijski uvidi iz prve cjeline kontinuirano se primjenjuju i testiraju kroz praktične aktivnosti u drugoj i trećoj cjelini.

OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA

Po završetku kolegija student će moći:

- objasniti ključne pojmove iz socijalne epistemologije relevantne za javnu komunikaciju znanosti (ekspertiza, povjerenje, svjedočanstvo, epistemološka nejednakost);
- analizirati ulogu znanosti u javnoj sferi i u demokratskim društvima;
- kritički evaluirati i interpretirati medijske prikaze znanstvenih istraživanja, uključujući identifikaciju komunikacijskih strategija, načina pojednostavljenja i epistemičkih pogrešaka
- razlikovati normativne modele komunikacije znanosti (deficitni model, dijaloški modeli, participativni pristupi)
- istražiti, strukturirati, napisati i urediti javno razumljiv tekst o znanstvenoj temi, uz prilagodbu različitim publikama i medijskim formatima te izradu popratnih materijala (naslovi, sažeci, vizualni elementi)
- osmisliti, istraživački utemeljiti i realizirati projekt popularizacije znanosti (npr. web portal, serija tekstova ili javni događaj), uključujući prikupljanje informacija, intervjuiranje znanstvenika i prilagodbu sadržaja laičkoj publici
- osmisliti, snimiti, režirati i u javnosti promovirati kraće video materijale i podcaste u kojima se obrađuju znanstvene teme prilagođene na način razumljiv i zanimljiv široj javnosti
- promišljati o etičkim i epistemičkim implikacijama javne komunikacije znanja

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x		x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
			x

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	1	10
Kontinuirana provjera znanja 1 (Kolokvij / Eseji)	1	50
Kontinuirana provjera znanja 2 (Kolokvij)	0,5	20
Kontinuirana provjera znanja 3 (Projekt)	0,5	20
UKUPNO	3	100

- Obveze studenata uključuju redovito pohađanje nastave, aktivno sudjelovanje u raspravama te izvršavanje tekućih zadataka tijekom semestra.
- Očekuje se kontinuirana priprema za nastavu kroz čitanje zadane literature kako bi se omogućila analitička i kritička rasprava.
- Studenti su obvezni izraditi više kraćih pisanih radova u obliku znanstveno-popularizacijskih tekstova, u kojima će na temelju samostalnog istraživanja obrađivati odabrane znanstvene teme te ih prilagoditi široj, laičkoj publici.
- U sklopu izrade pisanih radova studenti će razvijati i vještine uređivanja tekstova, uključujući strukturiranje sadržaja, oblikovanje naslova i sažetaka te pripremu osnovnih popratnih materijala.
- Studenti sudjeluju u grupnom projektu organizacije aktivnosti popularizacije znanosti, koji uključuje osmišljavanje koncepta, identifikaciju ciljne publike, pripremu sadržaja te izvedbu ili simulaciju događanja.
- U okviru praktičnog rada studenti će pratiti aktualne znanstvene teme, prikupljati i interpretirati relevantne izvore te, prema potrebi, provoditi intervjue sa znanstvenicima ili stručnjacima.

○ Tijekom semestra studenti mogu prezentirati rezultate svog rada (pisane tekstove ili projektne aktivnosti) u obliku kraćih izlaganja. • Na kolegiju se ne polaže završni ispit; uspjeh studenata vrednuje se na temelju kontinuiranog rada i izvršavanja navedenih obveza.	
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9%, ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova
IV. LITERATURA	
OBVEZNA LITERATURA	
1. Reader: skup kraćih tekstova, znanstvenih i novinskih članaka okupljenih za potrebe kolegija 2. Bucchi, Massimiano i Trench, Brian. 2021. <i>Routledge Handbook of Public Communication of Science and Technology</i>. Third Edition. London: Routledge. (izabrana poglavlja) 3. Brake, Mark L. i Weitkamp, Emma. 2009. <i>Introducing Science Communication: A Practical Guide</i>. Cham: Palgrave Macmillan. (izabrana poglavlja)	
DODATNA LITERATURA	
1. Anderson, Elizabeth. 2011. Democracy, Public Policy, and Lay Assessments of Scientific Testimony. <i>Episteme</i> 8(2): 144-164. 2. Bowater, Laura i Yeoman, Kay. 2012. <i>Science Communication: A Practical Guide for Scientists</i>. Hoboken: Wiley-Blackwell. 3. Cerovac, Ivan. 2016. The Role of Experts in a Democratic Society. <i>Journal of Education Culture and Society</i> 7(2): 75-88. 4. Christiano, Thomas. 2012. "Rational deliberation among experts and citizens". U: Parkinson, J. (ur.), <i>Deliberative Systems: Deliberative Democracy at the Large Scale</i>, 27-51. Cambridge: Cambridge University Press. 5. Fricker, Miranda. 2007. <i>Epistemic Injustice: Power and the Ethics of Knowing</i>. Oxford: Oxford University Press. 6. Fuller, Steve. 2025. <i>Media and the Power of Knowledge</i>. London: Bloomsbury. 7. Goldman, Alvin I. 2001. Experts: Which Ones Should You Trust? <i>Philosophy and Phenomenological Research</i> 63(1): 85-110. 8. HRZZ portal <i>Novosti iz znanosti</i>. Dopstuno na: https://hrzz.hr/category/novosti-iz-znanosti/ (izabrani članci i vijesti) 9. Kitcher, Philip. 2001. <i>Science, Truth and Democracy</i>. Oxford: Oxford University Press. 10. Medvecky, Fabien i Leach, Joan. 2019. <i>An Ethics of Science Communication</i>. Cham: Springer. 11. Oreskes, Naomi. 2019. <i>Why Trust Science?</i> Princeton: Princeton University Press. 12. Portal <i>Ideje.hr</i> Dostupno na: https://ideje.hr/ (izabrani članci i vijesti) 13. Prijić-Samaržija, Snježana. 2011. Trusting Experts: Trust, Testimony and Evidence. <i>Acta Histriae</i> 19(1-2): 249-262. 14. Zagzebski, Linda T. 2012. <i>Epistemic Authority: A Theory of Trust, Authority, and Autonomy in Belief</i>. New York: Oxford University Press.	
V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU	
POHAĐANJE NASTAVE	
Studenti su dužni redovito pohađati nastavu i aktivno sudjelovati u njezinom izvođenju kroz pitanja	

pojašnjenja, prigovore i komentare. Student je zadovoljio redovito pohađanje nastave ako je prisustvovao na 70% održanih predavanja i seminara. U iznimnim okolnostima, kada student iz opravdanih razloga nije pohađao nastavu u dovoljnoj mjeri, nastavnik može studentu dati dodatne zadatke kako bi nadoknadio propušteni angažman oko pohađanja nastave, te mogao ispuniti obavezu nužnu za polaganje kolegija.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Usmena i pismena priopćenja na nastavi, oglasna ploča, web-stranice, Merlin

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Konzultacije, elektronička pošta, Skype, MS Teams, Zoom

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Kolegij nema završni ispit. Svi se bodovi prikupljaju tijekom nastave.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

Studenti koji nisu sigurni kada i kako ispravno navesti izvor pozvani su da se jave nastavniku putem elektroničke pošte ili na konzultacijama.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	Prema rasporedu
Ljetni	Prema rasporedu
Jesenski	Prema rasporedu

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

TJEDAN	NAZIV TEME
1.	Znanost u javnoj sferi: Zašto je znanje javno pitanje?
2.	Tko zna? Ekspertiza, epistemički autoritet i podjela spoznajnog rada
3.	Možemo li vjerovati znanosti? Povjerenje, svjedočanstvo i epistemička ovisnost
4.	Kako komunicirati znanost? Od deficitnog do participativnog modela
5.	Znanost, mediji i proizvodnja javnih narativa
6.	Kako čitati znanstveni rad? Od istraživanja do javnog zaključka
7.	Od znanstvenog rada do popularno-znanstvenog teksta 1
8.	Od znanstvenog rada do popularno-znanstvenog teksta 2
9.	Popularizacija, privlačenje pažnje i opasnosti obmanjivanja
10.	Intervju sa znanstvenikom: Od pripreme pitanja do uređivanja razgovora 1
11.	Intervju sa znanstvenikom: Od pripreme pitanja do uređivanja razgovora 2
12.	Znanost na društvenim mrežama i u kratkim formatima
13.	Radionica izrade podcasta i drugih formata popularizacije znanosti
14.	Radionica izrade i pisanja projekta iz područja popularizacije znanosti
15.	Javna prezentacija projekata i refleksija: što znači dobro komunicirati znanost?

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
objasniti ključne pojmove iz socijalne epistemologije relevantne za javnu komunikaciju znanosti (ekspertiza, povjerenje, svjedočanstvo, epistemološka nejednakost);	Teme 2, 3, 4	- predavanja - diskusije - individualni rad i priprema kratkih izlaganja (do 10 min)	- aktivnost u nastavi kroz sudjelovanje u raspravama - kolokvij
analizirati ulogu znanosti u javnoj sferi i u demokratskim društvima;	Teme 1, 3, 4, 5	- predavanja - diskusije - radionice - individualni rad i priprema kratkih izlaganja (do 10 min)	- aktivnost u nastavi kroz sudjelovanje u raspravama - kolokvij - projekt
kritički evaluirati i interpretirati medijske prikaze znanstvenih istraživanja, uključujući identifikaciju komunikacijskih strategija, načina pojednostavljenja i epistemičkih pogrešaka	Teme 6, 7, 9, 10	- predavanja - diskusije - individualni i grupni rad na materijalima (novinskim člancima, transkriptima TV emisija i intervjua)	- kolokvij
razlikovati normativne modele komunikacije znanosti (deficitni model, dijaloški modeli, participativni pristupi)	Teme 5 i 6	- diskusije - rad u grupama i individualni rad - konzultacije - moderiranje / facilitiranje od strane nastavnika	- kolokvij - aktivnost u nastavi
istražiti, strukturirati, napisati i urediti javno razumljiv tekst o znanstvenoj temi, uz prilagodbu različitim publikama i medijskim formatima te izradu popratnih materijala (naslovi, sažeci, vizualni elementi)	Teme 7, 8, 9, 10, 12	- diskusije i radionice - rad u grupama i individualni rad - moderiranje / facilitiranje od strane nastavnika	- aktivnost u nastavi - projekt
osmisлити, istraživački utemeljiti i realizirati projekt popularizacije znanosti (npr. web portal, serija tekstova ili javni događaj), uključujući prikupljanje informacija, intervjuiranje znanstvenika i prilagodbu sadržaja laičkoj publici	Teme 8, 11, 12, 14, 15	- diskusije i radionice - rad u grupama i rasprava među grupama - moderiranje / facilitiranje od strane nastavnika	- projekt - aktivnost u nastavi

osmisлити, snimitи, režirati i u javnosti promovirati kraće video materijale i podcaste u kojima se obrađuju znanstvene teme prilagođene na način razumljiv i zanimljiv široj javnosti	Teme 10, 12, 14, 15	- diskusije i radionice - rad u grupama i rasprava među grupama - moderiranje / facilitiranje od strane nastavnika	- kolokvij - projekt (evaluacija nacрта javne politike i njezina izlaganja i zagovaranja) - aktivnost u nastavi
promišljati o etičkim i epistemičkim implikacijama javne komunikacije znanja	Teme 1, 3, 4, 6, 9, 13, 15	- individualni rad - diskusije - predavanja	- projekt - kolokvij - aktivnost u nastavi

FIZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Spoznaja u stvarnom svijetu (Epistemologija društvenih sustava)
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij Filozofija (dvopredmetni)
Semestar	2., 4., 6.
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	0+30+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	da
Nositelj kolegija	prof. dr.sc. Snježana Prijić-Samaržija
Kabinet	F-417
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka za filozofiju
Telefon	051/265-644
e-mail	prijic@uniri.hr
Suradnik na kolegiju (izvođač nastave)	Ema Luna Lalić, asistentica
Kabinet	F-427
Vrijeme za konzultacije	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka za filozofiju
Telefon	051/265-794
e-mail	ema.lalic@uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
1. Temeljne konceptualne razrade teorija proizvodnje spoznaje u društvu: - razlikovanje između kolektivnih i individualnih epistemičkih vrlina kroz koncepte nesumativizma (M. Fricker) i podjele kognitivnog rada u epistemičkim zajednicama (P. Kitcher i T. Christiano), - suvremeni pristupi epistemološkoj vrijednosti kognitivne različitosti u populaciji (S. Page), - epistemička vrijednost grupne polarizacije, tj. radikalizacije vjerovanja u skupinama istomišljenika (C. Sunstein), - društveni uvjeti i svojstva institucionalnog uređenja koji povećavanju mogućnost inovativnog rješenja problema (J. Heinrich), - procesi distribucije vjerovanja kroz populaciju i teorije društvene evolucije (D. Sperber, G. Gaus), - promjena normi na razini kolektiva, populacije ili institucionalnog uređenja kao pitanje epistemičkog razvoja populacije (C. Kingston i G. Caballero, C. Bicchieri, A. Greif i D. Leitn, R. Negarestani) 2. Temeljne teorije institucionalnog oblikovanja proizvodnje spoznaje u društvu: - epistemička opravdanja i teorije institucionalnog sustava tržišta (F. Hayek, G. P. O'Driscoll Jr i M. J. Rizzo), - epistemička opravdanja i teorije institucionalnog sustava demokracije (E. Anderson, J. Dewey, H. Landemore, D. Estlund, R. Talisse), - epistemička opravdanja i teorije egalitarizma (M. Fricker), - epistemička opravdanja i teorije pluralizma/različitosti (S. Page, K. Zollman, R. Muldoon, E. Ostrom), - pitanje epistemičke vrijednosti eksperata u društvenim sustavima (G. Gaus), - procjena i dizajn sustavnih epistemičkih svojstava znanstvenih zajednica (K. Zollman, Weisberg M. i Muldoon R.) 3. Procjene epistemičkih vrijednosti temeljnih metoda primjenjene kolektivne epistemologije: - deliberacija, agregacija predikcija, open source (C. Sunstein) 4. Epistemologija društvenih sustava i tehnologija:	

- teorije proširenog uma (A. Clark i D. Chalmers),
- epistemološki razvoji u umjetnoj inteligenciji (A. Turing, D. Nikolić),
- spoznaja pod pretpostavkom neurorazličitosti i neuroplastičnosti

OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA

Studenti će nakon odslušanog kolegija moći:

- 1. analizirati i raspravljati o temeljnim stajalištima i problemima socijalne epistemologije kao filozofije organizacije proizvodnje spoznaje u stvarnom svijetu, tj. epistemologije društvenih sustava
- 2. usvojiti terminologiju socijalne epistemologije i usporediti stavove socijalne epistemologije sa stavovima drugih filozofskih disciplina (filozofija ekonomije, politička filozofija, filozofija psihologije, filozofija uma i dr.)
- 3. analizirati i interpretirati tekstove i argumente za i protiv iznesenih stajališta

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
	x		
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	1	/
Kontinuirana provjera znanja 1	0,625	30
Kontinuirana provjera znanja 2	0,625	30
Završni ispit	0,75	40
UKUPNO	3	100

Opće napomene: Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba ukupno skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu. Studenti koji na završnom ispitu ostvare iznos ocjenskih bodova koji ih svrstavaju u kategoriju FX (30 do 39,9 na preddiplomskom) imaju mogućnost izlaska na popravni ispit i mogu ukupno dobiti samo ocjenu E. (prema prikazu ispod ovog teksta)

Kontinuirana provjera znanja (kolokviji)

Kontinuirana se provjera znanja provodi tijekom nastave i uključena je u redovitu satnicu.

Kolokviji: tijekom semestra pišu se dva kolokvija, oba nakon odrađene cjeline nastavnog sadržaja. Oba kolokvija su pismena i sastoje se od zadataka objektivnog tipa ili višestrukog izbora. Na svakoj provjeri znanja moguće je ostvariti ukupno trideset bodova ili ukupno 60 bodova.

Završni ispit: Završni ispit se sastoji od zadataka objektivnog tipa i višestrukog izbora. Na završnom ispitu moguće je ostvariti 40 bodova.

Pristup popravku kolokvija

Popravci kolokvija se organiziraju pri kraju semestra izvan redovite nastave.

Ukupna ocjena: na temelju ukupnog zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova
IV. LITERATURA	
OBVEZNA LITERATURA	
- Hayek, F. "The Use of Knowledge in Society", American Economic Review, 35(4), pp. 519–530, 1945. - Kitcher, P. "The Division of Cognitive Labour", The Journal of Philosophy, Vol. 87, No. 1, pp. 5-22, 1990. - Zollman, K. "The Epistemic Benefit of Transient Diversity", Erkenntnis (1975-), Vol. 72, No. 1, pp. 17-35, 2010. - Fricker, M. "Epistemic Contribution as a Central Human Capability", The Equal Society, Hull (ed.), pp. 73-91, London, Lexington Books, 2015. - Page, S. The Difference: How the Power of Diversity Creates Better Groups, Schools, Firms, and Societies (dijelovi), Princeton, Princeton University Press, 2008	
IZBORNA LITERATURA	
- Anderson, E. "The Epistemology of Democracy", Episteme: A Journal of Social Epistemology, Vol. 3, Issue 1-2, pp. 8-22, 2006. - Bicchieri, C. The Grammar of Society: The Nature and Dynamics of Social Norms, New York, Cambridge University Press, 2006. - Brandom, R. <i>Making it Explicit: Reasoning, Representing and Discursive Commitment</i>, Cambridge, Harvard University Press, 1994. - Clark, A. i Chalmers, D. "The extended mind", Analysis 58, pp. 7-19, 1998. - Estlund, D. <i>Democratic Authority: A Philosophical Framework</i>, Princeton, Princeton University Press, 2008. - Fleetwood, S. <i>Hayek's Political Economy: The socio-economics of order</i>, London, Routledge, 1995. - Fricker, M. <i>Epistemic Injustice: Power and Ethics of Knowing</i>, New York, Oxford University Press, 2007. - Fricker, M. "Can There Be Institutional Virtues?", Oxford Readings in Epistemology vol. 3, pp. 235-252, 2009. - Gaus, G. "Is the Public Incompetent? Compared to Whom? About What?", Critical Review, vol. 20, pp. 291-311, 2008. - Gaus, G. "On Seeking the Truth (Whatever That Is) through Democracy: Estlund's Case for the Qualified Epistemic Claim", <i>Ethics</i> 121, January, pp. 270–300, 2011. - Gaus, G. "The Evolution, Evaluation and Reform of Social Morality: A Hayekian Analysis" in Levy and Peart, (eds), <i>Hayek and the Modern Economy</i>, pp. 59-88, New York, Palgrave Macmillan, 2013. - Goldman, A., <i>Knowledge in a Social World</i>, New York, Oxford University Press, 1999. - Greif A. i Laitin D., "A Theory of Endogenous Institutional Change", American Political Science Review Vol. 98, No. 4, pp. 633-652, 2004. - Heinrich, J. "Why societies vary in their rates of innovation: The evolution of innovation-enhancing institutions", in <i>Innovation in Cultural Systems: Contributions from Evolutionary Anthropology</i>, Altenberg Workshops in Theoretical Biology, Shennan and O'Brien (eds.), 2009. - Hodgson, G. <i>The Evolution of Institutional Economics: Agency, Structure and Darwinism in American Institutionalism</i>, New York, Routledge, 2004. - Kingston, C. and Caballero, G. "Comparing Theories of Institutional Change", Journal of Institutional Economics, Vol. 5, No. 2, pp. 151-180, 2009. - Landemore, H. and Elster, J. <i>Collective Wisdom: Principles and Mechanisms</i>, New York,	

Cambridge University Press, 2012.

- Muldoon, R. "Diversity and the Division of Cognitive Labour", *Philosophy Compass* 8/2, pp. 117-125, 2013.
- Negarestani, R. "The Labor of the Inhuman", *#Accelerate: The Accelerationist Reader*, Mackay i Avanesian (eds.), pp. 425-466, Falmouth, Urbanomic, 2014.
- Negarestani, R. *Intelligence and Spirit*, London, Urbanomic and Sequence Press, 2017.
- Nikolić, D. "Practopoiesis: Or how life fosters mind", *Journal of Theoretical Biology* 373, 40-61, 2015.
- O'Driscoll Jr, G. P. and Rizzo, M. J., *The Economics of Time and Ignorance*, London, Routledge, 1996.
- Ostrom, E., *Understanding Institutional Diversity*, Princeton, Princeton University Press, 2005.
- Pettit, P. "Deliberative Democracy and the Discursive Dilemma", *Philosophical Issues* 11, pp. 268-299, 2001.
- Rorty, R. 2009. *Philosophy and the Mirror of Nature*. Princeton: Princeton University Press.
- Sperber, D. *Explaining Culture: A Naturalistic Approach*, Oxford, Blackwell Publishing, 1996.
- Sunstein, C. *Infotopia: How Many Minds Produce Knowledge* (dijelovi), New York, Oxford University Press, 2006.
- Sunstein, C. *Going to Extremes: How Like Minds Unite and Divide* (dijelovi), New York, Oxford University Press, 2009.
- Talisse, R., *Democracy and Moral Conflict*, New York, Cambridge University Press, 2009.
- Turing, A. "Computing Machinery and Intelligence", *Mind* 49, p. 433-460, 1950.
- von Hippel, E., *Free Innovation*, Cambridge, MIT Press, 2017.
- Weisberg, M. i Muldoon, R. "Epistemic Landscapes and the Division of Cognitive Labor", *Philosophy of Science* 76.2, pp. 225-252, 2009.
- Williams, B. 2002. *Truth and Truthfulness*. Princeton: Princeton University Press.
- Wittgenstein, L. *Filozofijska istraživanja*, Zagreb, Nakladni zavod Globus, 1998.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti su obvezni prisustvovati na 70% nastave osim u slučajevima opravdanog izostanka u dogovoru s nastavnikom.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Elektronička pošta, Merlin

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Konzultacija, elektronička pošta

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Pismeni ispit

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	4./18.2.
Ljetni	24.6./8.7.
Jesenski	268./9.9.

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME
Tjedan 1	Uvod u socijalnu epistemologiju: spoznaja u suvremenom kontekstu
Tjedan 2	Epistemičke vrijednosti i kognitivna različitost
Tjedan 3	Podjela kognitivnog rada
Tjedan 4	Raznolikost informacija i vjerovanja

Tjedan 5	Individualne i kolektivne epistemičke vrline
Tjedan 6	Društveno opravdanje vjerovanja
Tjedan 7	Kolokvij 1
Tjedan 8	Jezične prakse i socijalna epistemologija
Tjedan 9	Teorije društvene evolucije
Tjedan 10	Epistemički doprinos kolektivnom znanju
Tjedan 11	Društvena korisnost raspršenosti znanja
Tjedan 12	Veritistička socijalna epistemologija
Tjedan 13	Kolokvij 2
Tjedan 14	Tehnologija i distribucija spoznaje
Tjedan 15	Priprema za završni ispit i završna diskusija

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
analizirati i raspravljati o temeljnim stajalištima i problemima socijalne epistemologije kao filozofije organizacije proizvodnje spoznaje u stvarnom svijetu, tj. epistemologije društvenih sustava	Epistemičke vrijednosti Epistemičke vrline Društvena evolucija, raspršenost znanja Društveno opravdanje vjerovanja Tehnologija i spoznaja	rad na tekstu rasprava individualni rad	kolokviji završni ispit
usvojiti terminologiju socijalne epistemologije i usporediti stavove socijalne epistemologije sa stavovima drugih filozofskih disciplina (filozofija ekonomije, politička filozofija, filozofija psihologije, filozofija uma i dr.)	Tehnologija i socijalna epistemologija Jezične prakse i socijalna epistemologija Podjela kognitivnog rada Veritistička socijalna epistemologija Raznolikost informacija Kognitivna različitost	rad na tekstu individualni rad rasprava rad u grupi, rad u paru	kolokviji završni ispit
analizirati i interpretirati tekstove i argumente za i	Sve teme	rasprava rad na tekstu	kolokviji završni ispit

protiv iznesenih stajališta		frontalni rad debata	

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Teorije distributivne pravde		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij Filozofija		
Semestar	II, IV i VI.		
Akadska godina	2026./2027.		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da		
Nositelj kolegija	Doc. dr. sc. Neven Petrović		
Kabinet	F-425		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka/Katedre.		
Telefon	051 265 647		
e-mail	npetrovic@uniri.hr		
Suradnik na kolegiju			
Kabinet			
Vrijeme za konzultacije			
Telefon			
e-mail			
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
Kolegij započinje izlaganjem o kratkoj povijesti problema pravedne distribucije dobara, te spominjanjem nekih klasičnih pokušaja njegovog rješenja, kao i njihovih poteškoća. Nakon toga usredotočuje se na marksistički stav o toj materiji ne bi li se uklonila rasprostranjena predrasuda da se ta teorija zalagala za društvenu pravdu. Tek se potom prelazi na različite suvremene stavove o pravednoj distribuciji. Od njih prvi na red dolazi utilitarizam, pa odmah srodan pristup ekonomista koji ukazuju na posljedice raznih pokušaja da se provede redistribucija dobara. Centralni dio kolegija posvećen je najznačajnijoj suvremenoj teoriji o tom problemu, tj. egalitarističkom liberalizmu Johna Rawlsa i nekim kritikama njegovog pristupa. Nešto manje prostora posvećuje se glavnom konkurentskom gledištu, libertarijanizmu Roberta Nozicka i nekim kritikama te teorije. Na koncu se spominje i pluralistička teorija distribucije Michaela Walzera.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Nakon odslušanog i položenog kolegija studenti će moći: - razumjeti ključne preokupacije suvremene političke filozofije; - definirati problem distributivne pravednosti; - razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tom problemu; - identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta; - kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta; - samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo; - argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	0	0	
Kontinuirana provjera znanja	1	25	
Seminarski rad	1	25	
Završni ispit	1	50	
UKUPNO	3	100	

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova
IV. LITERATURA	
OBVEZNA LITERATURA	
1) Plant, R. <i>Suvremena politička misao</i>, Jesenski i Turk, Zagreb, 2002, str. 1-25, 192-204 i 214-20 (45) 2) Marx, K./Engels, F. <i>Manifest komunističke partije</i>, Naprijed, Zagreb, 1973, str. 23-58 (36) 3) Friedman, M. <i>Kapitalizam i sloboda</i>, Globus – Školska knjiga, Zagreb, 1992, str. 167-95 (29) 4) Rawls, J. <i>Teorija pravde</i>, CID, Podgorica, 1998, str. 21-37, 70-4, 90-3, 99-105, 126-8, 134-41, 146-9, 169-71, 209-14 i 253-60 (67) 5) Dworkin, R. «Liberalizam», <i>Dometi</i>, 11, 1988, str. 669-85 (17) 6) Sesardić, N. "Biološka nejednakost naspram socijalnoj nejednakosti", u Sesardić, N. <i>Iz analitičke perspektive</i>, Sociološko društvo Hrvatske, Zagreb, 1991, str. 147-66 (20) 7) Nozick, R. <i>Anarhija, država i utopija</i>, Jesenski i Turk, Zagreb, 2003, str. 201-42 (42) 8) Walzer, M. <i>Područja pravde</i>, Filip Višnjić, Beograd, 2000, str. 25-59 (35) 9) Petrović, N. „Distributivna pravednost, komparativna pravednost i statistika“, u Boršić, L./ Jolić, T./ Šegedin, P. (ur.) <i>Filozofija politike: nasljeđe i perspektive</i>, Institut za filozofiju, Zagreb, 2016, str. 109-128 (20) <u>Ukupno 311 str.</u>	
IZBORNA LITERATURA	
a) za uvodi dio: Fleischaker, S. <i>A Short History of Distributive Justice</i>, Harvard University Press, 2004. Pettit, P. "Analytical Philosophy", u Goodin, R.E. & Pettit, P. (ured.) <i>Companion to Contemporary Political Philosophy</i>, Blackwell, 1993, str. 7-22 (16) Swift, A. <i>Politička filozofija: vodič za studente i političare</i>, Clio, Beograd, 2008, str. 19-156 (138) Duncan, C. "Desert and Market Outcomes", u Duncan, C./ Machan, T.R. <i>Libertarianism For and Against</i>, Rowman & Littlefield, Lanham, 2005, str. 104-113. b) za Marxa: Cohen, G.A. <i>If You're an Egalitarian, How Come You're So Rich?</i>, Harvard University Press, Cambridge, MA, 2000, poglavlje 6, str. 101-15 (15) Wood, A. «Marx Against Morality», u Singer, P. (ur.) <i>A Companion to Ethics</i>, Blackwell, Oxford, 1991, str. 511-24 (14) Rawls, J. <i>Lectures on the History of Political Philosophy</i>, Belknap Press, Cambridge MA, 2007, str. 319-372 (54) Waldron, J. «When Justice Replaces Affection: The Need for Rights», u Waldron, J. <i>Liberal Rights</i>, Cambridge University Press, 1993, str. 370-391 (22) c) za konzekvencijalizam: Plant, R. <i>Suvremena politička misao</i>, Jesenski i Turk, Zagreb, 2002, str. 192-204 i 214-20 (19) Buchanan, A. <i>Ethics, Efficiency, and the Market</i>, Clarendon Press, Oxford, 1985, str. 55-62, 67-69 i 78-79 (13) Frankfurt, H.G. "Equality as a Moral Ideal", u Frankfurt, H. <i>The Importance of What We Care About</i>, Cambridge University Press, 1988, str. 137-46 (10) Schmidtz, D. & Goodin, R.E. <i>Social Welfare and Individual Responsibility</i>, Cambridge University Press, 1998, str. 3-96 (94) Dworkin, R. "Why Liberals Should Care About Equality?" u Dworkin, R. <i>A Matter of Principle</i>, Harvard University Press, 1985, str. 208-13 (5) Rothbard, M. «Utilitarian Free-Market Economics» u Rothbard, M. <i>The Ethics of Liberty</i>, New York University Press, New York, 2002, str. 201-14 (14) d) za Rawlsa i egalitaristički liberalizam: Kukathas, C. & Pettit, P. <i>Rawls</i>, Polity Press, Cambridge, 1990, (poglavlja 2-3), str. 17-59 (43) Freeman, S. «Introduction: John Rawls - an Overview», u Freeman, S. (ur.) <i>The Cambridge Companion to Rawls</i>, Cambridge University Press, Cambridge, 2003, str. 1-61 (61)	

- Rawls, J. «Distributive Justice», u Rawls, J. *Collected Papers*, Harvard University Press, Cambridge, MA, 1999, str. 130-53 (24)
- Dworkin, R. "Why Liberals Should Care About Equality?" u Dworkin, R. *A Matter of Principle*, Harvard University Press, 1985, str. 205-13 (9)
- Dworkin, R. *Sovereign Virtue*, Harvard University Press, Cambridge, MA, 2000, str. 307-50 (44)
- Kekes, J. "A Question for Egalitarians", *Ethics*, Vol. 107, No. 4, 1997, str. 658-69 (12)
- Kekes, J. *Against Liberalism*, Cornell University Press, Ithaca, 1997, str. 88-158 (71)
- Harris, J. "The Survival Lottery", u Singer, P. (ur.) *Applied Ethics*, Oxford University Press, Oxford, 1986, str. 87-95 (9) ili u Glover, J. (ur.) *Utilitarianism and Its Critics*, Macmillan, New York, 1990, str. 123-130 (8)
- Plant, R. «Liberalizam: prava i pravednost», u Plant, R. *Suvremena politička misao*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2002, str. 93-173 (81)
- Van der Veen, R. "Equality of Talent Resources: Procedures or Outcomes?", *Ethics*, Vol. 113, No. 1, 2002, str. 55-81 (26)
- e) za Nozicka i libertarijanizam:**
- Wolff, J. *Robert Nozick*, Stanford University Press, 1991, (poglavlje 4), str. 73-117 (45)
- Cohen, G.A. *Self-Ownership, Freedom, and Equality*, Cambridge University Press, 1995, str. 19-115 (96)
- Okin, S.M. *Justice, Gender, and Family*, Basic Books, New York, 1989, str. 74-88 (15)
- Steiner, H. "Slavery, Socialism, and Private Property", u Chapman, J.W./Pennock, J.R. (ur.) *Property*, New York University Press, 1980, str. 244-65 (22)
- Fried, B.H. "Left Libertarianism: A Review Essay", *Philosophy and Public Affairs*, Vol. 32, No. 1, 2004, str. 66-92 (27)
- f) za Walzera i pluralizam:**
- Walzer, M. *Thinking Politically*, Yale University Press, 2007, str. 53-80 (28)
- Sandel, M.J. "What Money Can't Buy", u Peterson, G.B. (ur.) *The Tanner Lectures on Human Values*, The University of Utah Press, Salt Lake City, Vol. 21, 2001, str. 89-122 (34)
- Rustin, M. "Equality in Post-Modern Times", u Miller, D./Walzer, M. (ured.) *Pluralism, Justice, and Equality*, Oxford University Press, 1995, str. 17-44 (28)
- Miller, D. (1999) *Principles of Social Justice*, Harvard University Press, Cambridge, MA, str. 21-41 (21)
- Miller, D. (2002) "Two Ways to Think about Justice", *Politics, Philosophy, and Economics*, Vol. 1, No. 1, str. 5-28
- Young, I.M. *Pravednost i politika razlike*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2005, str. 9-118 (110)

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

- Studenti mogu izostati maksimalno tri puta sa satova predavanja, odnosno moraju prisustvovati na 80% sati.
- Za više od tri izostanka studenti će dobiti dodatni seminar koji trebaju predati zajedno s obaveznim (kojeg trebaju napisati samo studenti na diplomskom studiju). Student je dužan poštovati tuđa autorska i druga prava intelektualnog vlasništva te je osobno odgovoran u slučaju povrede tih prava. Student se obvezuje naknaditi Fakultetu cjelokupni iznos plaćen od strane Fakulteta s osnove odgovornosti Fakulteta prema trećoj osobi kao posljedice povrede autorskog ili drugog prava intelektualnog vlasništva treće osobe koju je počinio student.
- U slučaju opravdanoga duljeg izostanka student se o nastavi može informirati e-mailom na: npetrovic@uniri.hr
- Od studenata se očekuje odgovornost u izvršavanju obaveza.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Web stranice fakulteta
Elektroničkom poštom
Usmeno
Putem platforme Merlin

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Nakon nastave i u vrijeme konzultacija
Elektroničkom poštom
Putem platforme Merlin

NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Studenti prvo moraju pristupiti pismenom ispitu objektivnog tipa (test višestrukog izbora), a zatim i usmenom ispitu.	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	8. i 22.02.2027. u 11h
Ljetni	17.06. i 05.07.2027. u 11h
Jesenski	30.08. i 10.09.2027. u 11h
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEME
Tjedan 1	Povijest diskusije o pravednoj raspodjeli dobara
Tjedan 2	Problem distributivne pravednosti: klasična rješenja
Tjedan 3	Poteškoće s klasičnim rješenjem problema raspodjele
Tjedan 4	Marksistička teorija
Tjedan 5	Marksizam i pravednost
Tjedan 6	Utilitarističko rješenje moralno ispravne raspodjele
Tjedan 7	Druge vrste konzekvencijalizma i problem distribucije
Tjedan 8	Egalitaristički liberalizam Johna Rawlsa, 1. Dio
Tjedan 9	Egalitaristički liberalizam Johna Rawlsa, 2. Dio
Tjedan 10	Ljevičarska kritika Rawlsa
Tjedan 11	Libertarijanizam Roberta Nozicka
Tjedan 12	Neke kritike Nozickovog pristupa
Tjedan 13	Komunitarizam i pluralizam: Michael Walzer
Tjedan 14	Kritika Walzera i njegovi nastavljači
Tjedan 15	Završna diskusija i „pub-kviz“ na temelju obrađenog gradiva

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
razumjeti ključne preokupacije suvremene političke filozofije	- kratka povijest političke filozofije - odnos marksizma i pravednosti	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
definirati problem distributivne pravednosti	- Aristotelov tretman distributivne pravednosti i njegove poteškoće - statistički argumenti u prilog nejednakosti i njihova kritika	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit

	- problem 'jednakosti u čemu?'		
razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tom problemu	- Utilitarizam i ekonomski konzekvencijalizam - egalitaristički liberalizam - libertarijanizam - pluralizam	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta	- Utilitarizam i ekonomski konzekvencijalizam - egalitaristički liberalizam - libertarijanizam - pluralizam, te njihove poteškoće	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta	razni smjerovi kritike svih obrađenih pozicija o problemu distributivne pravednosti	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo	cjelokupno obrađeno gradivo	- rasprava - rad na tekstovima - pisanje radova	- sudjelovanje u raspravi - pisani radovi
argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito	cjelokupno obrađeno gradivo	- rasprava - rad na tekstovima - pisanje radova	- sudjelovanje u raspravi - pisani radovi

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Uvod u kritičko mišljenje		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni); smjer: nastavnički		
Semestar	II., IV. VI.		
Akadska godina	2026./2027.		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	15+15+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Ne		
Nositelj kolegija	Dr.sc. David Grčki		
Kabinet	414		
Vrijeme za konzultacije	Ponedjeljkom u 12h ili po dogovoru		
Telefon	051 265 637		
e-mail	dgrcki@ffri.uniri.hr		
Suradnik na kolegiju	Ema Luna Lalić		
Kabinet	F-427		
Vrijeme za konzultacije	Ponedjeljkom u 12h ili po dogovoru		
Telefon	ema.lalic@ffri.uniri.hr		
e-mail			
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
Osnovne metode i strategije kritičkog mišljenja. Definicije. Argument. Istinitost sudova-valjanost argumenata. Analiza argumentativnih tekstova/eseja.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Očekuje se da studenti nakon odslušanog predmeta i prezentiranih seminara -budu osposobljeni kritički analizirati osnovne metode i strategije kritičkog mišljenja -budu osposobljeni analizirati strukturu argumenta i primijeniti odgovarajuće postupke kod pojedinih argumenata -budu osposobljeni razlikovati istinitost premisa i konkluzije, i valjanost argumenta -mogu definirati i analizirati osnovne elemente kritičkog eseja i primijeniti definirane elemente kod pisanja eseja			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad

x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		x	x

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	0,5	/
Aktivno sudjelovanje na nastavi	0,4	10
Kontinuirana provjera znanja 1	0,7	35
Seminarski rad	1	45
Istraživanje	0,4	10
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PREDDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

Klooster D., 2003, 'Što je kritičko mišljenje?', Metodčki ogledi, Vol.9, No.2, str. 87-95.
 Kalin, B., 1982, Logika i oblikovanje kritičkog mišljenja, Zagreb, Školska knjiga
 Thomson, A., 1996, Critical Reasoning –A Practical Introduction, Routledge.
 hooks, b. (2010). Teaching critical thinking: Practical wisdom. New York: Routledge.

IZBORNA LITERATURA

Diestler, S., 1994, Becoming a Critical Thinker-A User-Friendly Manual, Macmillain Publishing Company.
 Hintikka, J. i Bachman, J., 1991, What if...? Toward Excellence in Reasoning, Mayfield Publishing Company.
 Kelley, D., 1998, The Art of Reasoning, W.W. Norton Company, New York.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti su obavezni prisustvovati na 70% sati, odnosno na 42 sata nastave (od ukupnih 60). Prisustvo na nastavi mora biti aktivno, što znači da se od studenata očekuje da dolaze spremni na nastavu, odnosno da odrade sve prethodno zadane zadaće/obaveze. Studenti su dužni pridržavati se dogovorenih rokova za predaju domaćih zadaća/seminara, u protivnom smatrati će se da studenti određenu aktivnost/obavezu nisu izvršili. Kašnjenja na predavanja nisu dozvoljena kao niti ometanje nastave. Napuštanje predavaonice prije kraja sata nije dozvoljeno, osim u iznimnim situacijama ili uz prethodni pristanak nastavnika. Korištenje mobitela za vrijeme nastave nije dozvoljeno.	
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA	
Tajnica, oglasna ploča, sustav za e-učenje Merlin, e-mail	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
Studenti mogu kontaktirati nastavnike izvan nastave osobno na konzultacijama, putem Merlin-a ili mailom	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Nije predviđeno polaganje ispita	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svako neovlašteno preuzimanje tuđega teksta bez navođenja izvora smatra se intelektualnom krađom i podložno je sankcijama predviđenim važećim aktima!	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	8./22.2./ 10h
Ljetni	28.6./12.7./ 10h
Jesenski	30.8./13.9./ 10h
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEMA
1. tjedan	Kritičko mišljenje - Uvod
2. tjedan	Komponente kritičkog mišljenja, logička jezgra i elementi pragmatike
3. tjedan	Logička jezgra - Što je to (dobar) argument?
4. tjedan	Podijela argumenata na deduktivne i induktivne, sličnosti i razlike
5. tjedan	Par riječi više o induktivnim argumentima i induktivnoj metodi
6. tjedan	Pogreške u zaključivanju i njihovo značenje, 1. dio
7. tjedan	Pogreške u zaključivanju i njihovo značenje, 2. dio
8. tjedan	1. Kolokvij
9. tjedan	Elementi pragmatike i njihovo značenje
10. tjedan	Otvorenost za raspravu - značenje
11. tjedan	Pristup odabranoj temi kroz prizmu kritičkog mišljenja

12. tjedan	Izlaganje tema
13. tjedan	Izlaganje tema
14. tjedan	Izlaganje tema
15. tjedan	Izlaganje tema
*S obzirom da se predmet nudi različitim studijskim grupama, raspored će se dogovoriti naknadno sa studentima.	

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Studenti će biti osposobljeni kritički analizirati osnovne metode i strategije kritičkog mišljenja.	Osnovne metode i strategije kritičkog mišljenja. Definicije. Argument. Istinitost sudova-valjanost argumenata. Analiza argumentativnih tekstova/eseja.	Predavanje Objašnjavanje Analiziranje primjera Demonstracija rješavanja zadataka te rješavanje zadataka Praktičan rad e-učenje	Vrednovanje održanih seminara Vrednovanje aktivnosti tijekom rasprava i vrednovanja tuđih seminara Vrednovanje aktivnog sudjelovanja na seminarima Domaće zadaće
Studenti će biti osposobljeni analizirati strukturu argumenta i primijeniti odgovarajuće postupke kod pojedinih argumenata.			
Studenti će biti osposobljeni razlikovati istinitost premisa i konkluzije, i valjanost argumenta.			
Studenti će moći definirati i analizirati osnovne elemente kritičkog eseja i primijeniti definirane elemente kod pisanja eseja			

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Wittgenstein
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)
Semestar	II., IV. VI.
Akadska godina	2026./2027.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	0+30+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Ne
Nositelj kolegija	Dr.sc. David Grčki
Kabinet	F-414
Vrijeme za konzultacije	Ponedjeljkom u 12h ili po dogovoru
Telefon	051 265 637
e-mail	dgrcki@ffri.uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Logički atomizam; jednostavni i složeni sudovi, struktura činjenica i izomorfizam činjenica i sudova. Korespondencijska teorija istine; slika i odražavanje stvarnosti. Izricanje neizrecivog; razlika tvrdjenja i pokazivanja, priroda rečenica filozofije, metafora ljestvi. Ekvivalencija realizma i solipsizma; granice svijeta jesu granice jezika, nemogućnost identificiranja subjekta. Jezička igra; odnos značenja riječi i njene upotrebe, funkcije riječi, porodične sličnosti. Slijeđenje pravila; argument privatnog jezika.	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
Studenti će biti osposobljeni kritički analizirati osnovne pojmove o filozofskoj misli Ludwiga Wittgensteina Studenti će biti osposobljeni analizirati strukturu argumenta i primijeniti odgovarajuće postupke kod pojedinih argumenata Ludwiga Wittgensteina Studenti će biti osposobljeni razlikovati filozofiju ranog Wittgensteina od filozofije kasnog Wittgensteina Studenti će moći definirati i analizirati osnovne elemente logičkog atomizma	
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)	

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	1	/
Kontinuirana provjera znanja 1	1	40
Seminarski rad + Aktivno sudjelovanje na nastavi	1	50 + 10
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Varijanta 1 bez završnog ispita

Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PREDDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

Wittgenstein Ludwig: Tractatus Logico-Philosophicus, Veselin Masleša - Svjetlost, Sarajevo, 1987. (1921).
Wittgenstein Ludwig: Filozofska istraživanja, Nolit, Beograd, 1980. (1953).

IZBORNA LITERATURA

Saul Kripke: Wittgenstein on Rules and Private Language, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, 1982.
H.O. Mounce: Wittgenstein's Tractatus, University of Chicago Press, 1989.
Marie McGinn: Guidebook to Wittgenstein and the Philosophical Investigations, Routledge, 1997. Alfred Ejer: Ludvig Vitgenštajn, Mediterran Publishing, Novi Sad, 2010.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti su obavezni prisustvovati na 70% sati, odnosno na 21 sat seminara (od ukupno 30 sati). Prisustvo na nastavi mora biti aktivno, što znači da se od studenata očekuje da dolaze spremni na nastavu, odnosno da odrade sve prethodno zadane obaveze te da raspoznaju osnovne pojmove uvedene na prethodnih nastavnim jedinicama	
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA	
Tajnica, oglasna ploča, sustav za e-učenje Merlin, e-mail	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
Studenti mogu kontaktirati nastavnike izvan nastave osobno na konzultacijama, putem Merlin-a ili mailom	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Nije predviđeno polaganje ispita	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	8./22.2./ 10h
Ljetni	28.6./12.7./ 10h
Jesenski	30.8./13.9./ 10h
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEMA
1. tjedan	Uvod u život i djelo Ludwiga Wittgensteina I.
2. tjedan	Uvod u život i djelo Ludwiga Wittgensteina II.
3. tjedan	Rani Wittgenstein; Tractatus Logico-Philosophicus
4. tjedan	Logički atomizam; jednostavni i složeni sudovi
5. tjedan	Struktura činjenica i izomorfizam činjenica i sudova
6. tjedan	Korespondencijska teorija istine; slika i odražavanje stvarnosti, metafora simfonije
7. tjedan	Izricanje neizrecivog; razlika tvrdjenja i pokazivanja, priroda rečenica filozofije, metafora ljestvi
8. tjedan	Ekvivalencija realizma i solipsizma; granice svijeta jesu granice jezika, nemogućnost identificiranja subjekta
9. tjedan	Kasni Wittgenstein; kritika Tractatusa; Filozofska istraživanja

10. tjedan	Rastvaranje filozofskih problema; metafore muhe u boci
11. tjedan	Jezička igra; odnos značenja riječi i njene upotrebe, funkcije riječi, obiteljske sličnosti
12. tjedan	Slijeđenje pravila; Argument privatnog jezika
13. tjedan	Interpretativni problemi Wittgensteinove filozofije
14. tjedan	Utjecaj Wittgensteinove filozofije
15. tjedan	Kolokvij
*S obzirom da se predmet nudi različitim studijskim grupama, raspored će se dogovoriti naknadno sa studentima.	

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Studenti će biti osposobljeni kritički analizirati osnovne pojmove o filozofskoj misli Ludwiga Wittgensteina	Logički atomizam; jednostavni i složeni sudovi, struktura činjenica i izomorfizam činjenica i sudova.	Predavanje Objašnjavanje Analiziranje primjera Samostalni rad	Kontinuirana provjera znanja (kolokvij). Vrednovanje aktivnog sudjelovanja na seminarima. Vrednovanje seminarskog rada.
Studenti će biti osposobljeni analizirati strukturu argumenta i primijeniti odgovarajuće postupke kod pojedinih argumenata Ludwiga Wittgensteina	Korespondencijska teorija istine; slika i odražavanje stvarnosti. Izricanje neizrecivog; razlika tvrdjenja i pokazivanja, priroda rečenica filozofije, metafora ljestvi.		
Studenti će biti osposobljeni razlikovati filozofiju ranog Wittgensteina od filozofije kasnog Wittgensteina	Jezička igra; odnos značenja riječi i njene upotrebe, funkcije riječi, porodične sličnosti.		
Studenti će moći definirati i analizirati osnovne elemente logičkog atomizma	Slijeđenje pravila; argument privatnog jezika.		

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Zvezdane staze		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)		
Semestar	2., 4., 6.		
Akadska godina	2026./2027..		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	0+30+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	da		
Nositelj kolegija	Prof. dr. sc. Boran Berčić		
Kabinet	F-416		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	ponedjeljak i utorak nakon nastave točni termini dostupni na mrežnim stranicama Odsjeka		
Telefon	051/265-645		
e-mail	boran.bercic@ffri.uniri.hr		
Suradnik na kolegiju			
Kabinet			
Vrijeme za konzultacije			
Telefon			
e-mail			
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
- Holodek: realizam i antirealizam, vrijednost stvarnog svijeta, Matrix - Putovanje kroz vrijeme: paradoks patricida, vremenske petlje - Genetska modifikacija: Julian Bashir - Teleportacija: prostornovremenski kontinuitet i osobni identitet - Replikanti i klonovi: original i identitet, Rea iz Solarisa - Borg: kolektiv i individua, Sedma od Devet, vrijednost autentičnosti - Data: Može li stroj biti osoba? Može li imati mentalna stanja? - Ferengi: vrijednost stjecanja - Vulkanci: odnos razuma i emocija, Platonov kočijaš i Humeov rob - Spock: primjerenost emocionalnih reakcija - Q: ograničenja i vrijednost života - Kahless: osnova religijskih vjerovanja, fideizam i evidencijalizam - Odo: lojalnost i biranje strane u sukobu - Jadzia Dax: kriteriji osobnog identiteta - Paradoksi: programiranje kompjutera i paradoks lažljivca, HAL 9000			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Student će biti u stanju prepoznati i izložiti: paradoks patricida, osnovne etičke dileme vezane uz genetsku modifikaciju, osnovne probleme kriterija osobnog identiteta (prostorno-vremenski kontinuitet), osnovne etičke i metafizičke probleme vezane uz kloniranje, osnovne probleme odnosa kolektiva i individue, osnovne kriterije koji se javljaju u raspravi o umjetnoj inteligenciji, osnovne varijante paradoksa lažljivca.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
	x		x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA		MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	1		33
Kontinuirana provjera znanja 1	1		33
Kontinuirana provjera znanja 2			
ZAVRŠNI ISPIT	1		34
UKUPNO	3		100
Opće napomene:			

Varijanta 1 bez završnog ispita

Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- **Tijekom nastave** student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- **Na završnom ispitu** student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA**OBVEZNA LITERATURA**

1. Eberl Jason i Decker Kevin (ur): *Zvezdane staze i filozofija*, Jesenski i Turk, 2009.

IZBORNA LITERATURA

1. Schneider Susan (ur): *Science Fiction and Philosophy: From Time Travel to Superintelligence*, Blackwell, 2009.

2. Falzon Christopher: *Philosophy Goes to the Movies: An Introduction to Philosophy*, Routledge, 2002.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU**POHAĐANJE NASTAVE**

Studenti su dužni biti nazočni na 75% predavanja što im donosi 1,5 ECTS kredita.

Studenti su dužni izložiti seminarski rad što im donosi 1,5 ECTS kredita.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Usmeno na nastavi, konzultacije, oglasna ploča Odsjeka, E-pošta, web stranica Fakulteta

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Usmeno na nastavi, konzultacije, oglasna ploča Odsjeka, E-pošta, web stranica Fakulteta

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Izlaganje seminara te usmeni ili pismeni ispit.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	1.2. i 15.2.
Ljetni	14.6. i 28.6.
Jesenski	30.8. i 10.9.

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

TJEDAN	NAZIV TEME
1.	Uvodno predavanje i podjela seminara
2.	Putovanje kroz vrijeme: paradoks patricida, vremenske petlje.
3.	Genetska modifikacija: Julian Bashir.

4.	Teleportacija: prostornovremenski kontinuitet i osobni identitet.
5.	Replikanti i klonovi: original i identitet, Rea iz Solarisa.
6.	Borg: kolektiv i individua, Sedma od Devet, vrijednost autentičnosti.
7.	Data: Može li stroj biti osoba? Može li imati mentalna stanja?
8.	Ferengi: vrijednost stjecanja.
9.	Vulkanci: odnos razuma i emocija, Platonov kočijaš i Humeov rob.
10.	Spock: primjerenost emocionalnih reakcija
11.	Q: ograničenja i vrijednost života
12.	Kahless: osnova religijskih vjerovanja, fideizam i evidencijalizam
13.	Jadzia Dax: kriteriji osobnog identiteta
14.	Paradoksi: programiranje kompjutera i paradoks lažljivca, HAL 9000

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Student će biti u stanju prepoznati i izložiti paradoks patricida.	Putovanje kroz vrijeme: paradoks patricida.	Rad na tekstu, rasprava na nastavi.	Kolokviji, ocjena izlaganja, usmeni ispit.
Student će biti u stanju prepoznati i izložiti osnovne etičke dileme vezane uz genetsku modifikaciju.	Genetska modifikacija.		
Student će biti u stanju prepoznati i izložiti osnovne probleme kriterija osobnog identiteta (prostorno-vremenski kontinuitet).	Osobni identitet: teleportacija (kriterij prostorno-vremenskog kontinuiteta).		
Student će biti u stanju prepoznati i izložiti osnovne etičke i metafizičke probleme vezane uz kloniranje.	Kloniranje.		
Student će biti u stanju prepoznati i izložiti osnovne probleme odnosa kolektiva i individue.	Odnos kolektiva i individue.		
Student će biti upoznat s osnovnim kriterijima koji se javljaju u raspravi o umjetnoj inteligenciji.	Umjetna inteligencija.		
Student će biti u stanju prepoznati i izložiti osnovne varijante paradoksa lažljivca.	Paradoks lažljivca.		

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Znanost i vrijednosti (svima osim studentima filozofije)
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)
Semestar	2., 4., 6.
Akadska godina	2026./2027..
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	15+15+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	
Nositelj kolegija	Dr. sc. Zdenka Brzović
Kabinet	F-413
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	
e-mail	zdenka@ffri.uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Kolegij polazi od pretpostavke da je znanost društvena institucija koja je pod utjecajem vrijednosti te i sama utječe na njih te je stoga važno kritički promišljati samu znanost. Proučavat će se različiti načini na koje su znanost, društvo i vrijednosti u interakciji. Istraživat će se normativni temelji znanosti i ciljevi znanstvenog istraživanja. Konkretno, kolegij će se baviti razlikovanjem činjenica i vrijednosti te pitanjem o tome može li znanost biti vrijednosno neutralna. Razmotrit će se razlikovanje između tzv. konstitutivnih (epistemičkih) i kontekstualnih vrijednosti. Raspravljat će se o tome koje su poželjne konstitutivne vrijednosti u znanosti. zatim će se obraditi problem utjecaja kontekstualnih vrijednosti na znanost. Kod rasprave o utjecaju kontekstualnih vrijednosti na znanost razmotrit će se dva pitanja: 1) utjecaj kontekstualnih vrijednosti na odabir tema znanstvenih istraživanja te odabir praktičnih ciljeva koje znanstveno istraživanje mora ispuniti; 2) utjecaj kontekstualnih vrijednosti na odluke o tome koja će znanstvena hipoteza ili teorija biti prihvaćena. Nadalje, kolegij će se baviti pitanjima znanstvene autonomije te moralne odgovornosti znanstvenika gdje će se kao studije slučaja razmatrati povijesne epizode razvoja nuklearnog oružja te eugenike u nedemokratskim režimima. Jedna od tema biti će etičke dužnosti znanstvenika prema društvu. Razmotrit će se pitanje etičnosti znanstvenih istraživanja gdje će kao studija slučaja poslužiti primjer testiranja na životinjama te neki moralno upitni psihološki eksperimenti. Zadnji dio kolegija bit će posvećen ulozi tehnologije kao forme primjenjene znanosti u našim životima te etičkim problemima koji proizlaze iz razvoja tehnologije. Kao studije slučaja za navedene probleme obrađivat će se: genetski inženjering, genetski modificirana hrana te razvoj industrije oružja. Teme koje će se obrađivati: 1. Razlikovanje između činjenica i vrijednosti 2. Znanost, tehnologija i napredak 3. Ideal vrijednosno neutralne znanosti 4. Vrste vrijednosti koje utječu na znanost: konstitutivne i kontekstualne vrijednosti 5. Koje konstitutivne vrijednosti su poželjne u znanosti 6. Kontekstualne vrijednosti u odabiru tema znanstvenih istraživanja i praktičnih ciljeva znanstvenog istraživanja 7. Kontekstualne vrijednosti u u odabiru znanstvenih hipoteza 8. Znanstvena autonomija i moralna odgovornost 9. Studije slučaja: znanost u totalitarnim sustavima 10. Etika znanstvenog istraživanja	

11.	Studija slučaja: genetski inženjering		
12.	Društveni utjecaj razvoja tehnologije		
13.	Studije slučaja: genetski modificirana hrana i razvoj industrije oružja..		
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Očekuje se da će studenti koji uspješno završe kolegij moći: Prepoznati kako je znanost društveni poduhvat koji je samim time pod utjecajem društvenih trendova i kulturnih vrijednosti. Naveći, opisati, analizirati i kritički procijeniti problematična područja susreta znanstvenog istraživanja i društvenih vrijednosti te na primjerima opisati moguće negativne posljedice takve interakcije. Iznijeti vlastiti stav o tome na koji način razvijati znanstveno istraživanje koje će u što manjoj mjeri biti pod utjecajem pristranosti samim znanstvenika i negativnih društvenih utjecaja. Razviti vještine kritičkog mišljenja o biomedicinskim znanostima te posljedicama takvih istraživanja za društvo.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „X“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	X		
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	0.5		
Kontinuirana provjera znanja 1	0.5	20	
Kontinuirana provjera znanja 2	1	30	
ZAVRŠNI ISPIT	1	50	
UKUPNO		100	
Opće napomene: <u>Varijanta 1 bez završnog ispita</u> Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja. <u>Varijanta 2 sa završnim ispitom</u> Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu. - Tijekom nastave student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova. - Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova. Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:			
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			
Rollin, B.E. (2006) Science and Ethics, Cambridge University Press			
IZBORNA LITERATURA			
Dupre, J. (2002) Human Nature and the Limits of Science, Oxford University Press.			
Masters, R.D. (1993) Beyond Relativism: Science and Human Values, Hanover: University Press of New England.			
Kitcher, P.(2000) In Mendel's Mirror: Philosophical Reflections on Biology. Oxford: Oxford University Press			
Lacey, H.(1999) Is Science Value Free? Values and scientific understanding, London: Routledge			
Polšek, Darko, Krešimir Pavelić (ur.) Društvena procjena genske tehnologije. Institut društvenih znanosti Ivo			

Pilar, Zagreb
Polšek, Darko, Sudbina odabranih, ArTresor, Zagreb

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti trebaju redovito pohađati nastavu.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Web stranice Fakulteta, tj. odsjeka za filozofiju
Oglasne ploče odsjeka za filozofiju
Elektronička pošta
Tajništvo odsjeka za filozofiju
Merlin

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

U vrijeme konzultacija
Elektronička pošta
Merlin

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Završni pismeni i usmeni ispit

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu, ocjene iz tih aktivnosti sastavni su dio završne ocjene.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	4./18.2./ 9h
Ljetni	24.6./14.7./ 9h
Jesenski	2.9./16.9./ 9h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

TJEDAN	NAZIV TEME
1.	Uvod: Ideal vrijednosno neutralne znanosti
2.	Vrijednosti u internim i eksternim fazama znanosti
3.	Konstitutivne vrijednosti i kontekstualne vrijednosti
4.	Estetske vrijednosti
5.	Znanstvena objektivnost: različita shvaćanja
6.	Induktivni rizik i vrijednosti u znanosti
7.	Taksonomski sustavi i znanstvene vrijednosti
8.	Odgovori na argument iz induktivnog rizika
9.	Odabir područja i teme istraživanja: koje su to značajne istine; : trebaju li znanstvenici imati potpunu slobodu odabira
10.	Znanost u demokratskom društvu
11.	Rizici korištenja umjetne inteligencije u znanstvenim istraživanjima.
12.	Sociološki pristupi znanosti
13.	Prihvaćanje vrijednosti – sociologija znanstvenog znanja
14.	Feministička kritika znanosti
15.	Znanost i „tradicionalno znanje“

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE	METODE
---------------	---------	--------------------------	--------

		I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	VREDNOVANJA
Prepoznati kako je znanost društveni poduhvat koji je samim time pod utjecajem društvenih trendova i kulturnih vrijednosti.	1., 2., 4., 7, 12., 13. 14.	Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad Individualni rad	Seminarski rad Pismeni i usmeni ispit
Navesti, opisati, analizirati i kritički procijeniti problematična područja susreta znanstvenog istraživanja i društvenih vrijednosti te na primjerima opisati moguće negativne posljedice takve interakcije.	10., 11., 13., 14, 15.	Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad Individualni rad	Seminarski rad Pismeni i usmeni ispit
Iznijeti vlastiti stav o tome na koji način razvijati znanstveno istraživanje koje će u što manjoj mjeri biti pod utjecajem pristranosti samim znanstvenika i negativnih društvenih utjecaja.	Sve nastavne jedinice	Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad Individualni rad Rad u paru	Seminarski rad Pismeni i usmeni ispit
Razviti vještine kritičkog mišljenja o biomedicinskim znanostima te posljedicama takvih istraživanja za društvo.	8., 9., 10, 11.	Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad Individualni rad Grupni rad	Seminarski rad Pismeni i usmeni ispit